

Handelshøyskolen BI

BTH 36201 Bacheloroppgave - Økonomi og administrasjon

Bachelor thesis 100% - W

Predefinert informasjon

Startdato:	10-01-2022 09:00	Termin:	202210
Sluttdato:	03-06-2022 12:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	D		
Flowkode:	202210 10374 IN17 W D		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Navn: Wanja Hansen, Martine Karoline Remme og Astrid Oline Roppen

Informasjon fra deltaker

Tittel *:	Har innføringen av FNs bærekraftsmål endret kvaliteten på rapporteringen i årsrapportene hos norske energikrevende produsenter og i transportbransjen?
Navn på veileder *:	Tor Tangenes

Inneholder besvarelsen Nei Kan besvarelsen Ja
konfidensielt offentliggjøres?:

materiale?:

Gruppe

Gruppenavn: (Anonymisert)
Gruppenummer: 22
Andre medlemmer i gruppen:

BTH 3620

Bacheloroppgave i økonomi og administrasjon

ved Handelshøyskolen BI, Campus Oslo

“Har innføringen av FNs bærekraftsmål endret kvaliteten på rapporteringen i årsrapportene hos norske energikrevende produsenter og i transportbransjen?”

Denne bacheloroppgaven er gjennomført som en del av utdannelsen ved Handelshøyskolen BI. Det betyr ikke at Handelshøyskolen BI går god for de metoder som er anvendt, de resultater som er fremkommet, eller de konklusjoner som er trukket.

Forord

Bachelorgraden i økonomi og administrasjon ved Handelshøyskolen BI campus Oslo nærmer seg slutten, og denne oppgaven setter et vemodig punktum på en fin epoke.

Allerede i høstsemesteret ble bachelorgruppen dannet og idémyldringen startet. Vi var på utveksling på tre ulike plasser i verden, og ble av forskjellige grunner inspirert av bedrifters bærekraftig etterlevelse. Det ble tidlig dratt inn FNs bærekraftsmål. Interessen har vedvart under hele prosessen, og vi har holdt motet oppe selv når hindringer har oppstått.

Til tross for en tidlig start, har det til tider gått litt trått. *Hvordan gjøre dokumentanalyse* av Kristin Asdal og Hilde Reinertsen skrev så fint “Det er vanlig, ja helt nødvendig, å være “på dypt vann” i en periode [...]”. For det har føltes ut som vi har vært på nettopp dypt vann, og vi har ved flere anledninger følt på frustrasjon i løpet av oppgaveskrivingen. Det har vært et faktum at koordinering har vært essensielt når tre individer med tre ulike liv skal bli enige om en hel bacheloroppgave. Likevel har vi erfart hverandre på godt og vondt, og blitt nokså gode til å gi og ta konstruktiv tilbakemelding. Dette har gjort at vi nå sitter igjen med noe vi er stolte av å kalle *vår* bacheloroppgave.

Følgelig er det på sin plass å takke hverandre for å ha bidratt på forskjellige måter slik at oppgaven har utformet seg slik den har gjort. Videre vil vi takke vår veileder, Tor Tangenes, for å ha veiledet oss med gode innspill og gjort oss trygge på at vi er på riktig vei. Til slutt rettes en stor takk til våre familier for korrekturlesing og motiverende ord underveis i hele prosessen.

Da er det kun én ting som gjenstår;

God lesing!

MWA

Oslo, 26. mai 2022

Innholdsfortegnelse

Forord

Innholdsfortegnelse

Sammendrag

Del 1: Introduksjon	1
1.1 Problemstilling	1
1.2 Avgrensning av oppgaven	2
1.3 Oppgavens struktur	3
Del 2: Teori og definisjoner	3
2.1 Samfunnsansvar (CSR)	3
2.1.1 <i>Global Reporting Initiative (GRI- standard)</i>	4
2.1.2 <i>ISO 26000</i>	5
2.1.3 <i>Parisavtalen</i>	6
2.1.4 <i>Regnskapsloven §3-3c</i>	6
2.2 Carrolls CSR pyramide	7
2.3 Den Tredelte Bunnlinjen (TBL)	8
2.4 Interessenter og interessentteori	9
2.5 Omdømmebygging	10
2.6 Bærekraftsmålene og relevans	11
2.6.1 <i>Bærekraftsmål 7 - Ren energi til alle</i>	12
2.6.2 <i>Bærekraftsmål 8 - Anstendig arbeid og økonomisk vekst</i>	12
2.6.3 <i>Bærekraftsmål 10 - Mindre ulikhet</i>	13
2.6.4 <i>Bærekraftsmål 12 - Ansvarlig forbruk og produksjon</i>	13
2.6.5 <i>Bærekraftsmål 14 - Livet under vann</i>	14
Del 3: Metode	15
3.1 Forskningsdesign og metodevalg	15
3.1.1 <i>Kvalitativ metode</i>	16
3.1.2 <i>Komparativ metode</i>	17
3.2 Dataanalyse	17
3.2.1 <i>Definisjon av kriterier</i>	18
3.2.2 <i>Mål og indikatorer</i>	19
3.3 Datautvalg	20
3.3.1 <i>Generaliserbarhet</i>	22
3.4 Datainnsamling	23
3.5 Dataens kvalitet	24
3.5.1 <i>Reliabilitet</i>	24
3.5.2 <i>Validitet</i>	24

Del 4: Datafunn	25
4.1 Datafunn	26
4.1.1 Bærekraftsmål 7 - Ren energi til alle	29
4.1.2 Bærekraftsmål 8 - Anstendig arbeid og økonomisk vekst	29
4.1.3 Bærekraftsmål 10 - Mindre ulikhet	30
4.1.4 Bærekraftsmål 12 - Ansvarlig forbruk og produksjon	30
4.1.5 Bærekraftsmål 14 - Livet under vann	31
4.1.6 Oppsummering	31
Del 5: Drøfting av datafunn	32
5.1 Ulik rapportering	32
5.1.1 Omdømmebygging	33
5.1.2 Den Tredelte Bunnlinjen	33
5.1.3 Carrolls CSR Pyramide	34
5.1.4 Interessenter og interessenteori	34
5.1.5 Eksterne påvirkninger	35
Del 6: Avslutning	36
6.1 Konklusjon	36
6.1.1 Anbefaling	37
6.2 Refleksjon og kritikk	38
6.2.1 Videre forskning	39
Del 7: Litteraturliste	40
Vedlegg	44

Sammendrag

Som følge av globalisering og en økende temperatur på jorden, er det blitt et større fokus på bærekraft. Fra selskapenes side, handler bærekraft også om renommé og å ha et godt omdømme. Det er derfor interessant å se på hvorvidt ulike initiativer faktisk har innvirkning på virksomhetenes miljø, sosiale forhold og selskapsstyring. For å undersøke virkningen av FNs bærekraftsmål, tar denne oppgaven for seg følgende problemstilling:

“Har innføringen av FNs bærekraftsmål endret kvaliteten på rapporteringen i årsrapportene til norske energikrevende produsenter og i transportbransjen?”

Oppgavens problemstilling er forsøkt svart på ved å ta for seg en kvalitativ dokumentanalyse av årsrapportene til 20 store, norske foretak, definert ut fra Regnskapsloven §1-5. Foretakene er likt fordelt mellom produsent- og transportbransjen, da begge er to energikrevende bransjer som påfører samfunnet betraktelige bærekraftige utfordringer.

I utvelgelsen av dokumenttype ble dokumentets formål, hvor det var hentet fra og hvem som skrev det hensyntatt. Store foretak må følge de samme kriteriene til rapportering i årsrapportene etter Regnskapslovens §3-3c, samt at det har som formål å opplyse om bedriftens aktiviteter. Som et resultat av det, har virksomhetenes årsrapporter blitt benyttet i dokumentanalysen.

Det er blitt innhentet sekundærdata i form av relevante teorier og definisjoner for å gi problemstillingen nødvendig tyngde til å kunne forme en konklusjon. Videre er det utarbeidet ulike krav og kriterier for å konsekvent kunne skille rapportene fra hverandre. Disse går fra 0-3 hvor 3 indikerer fullstendig rapportering og 0 er ingen funn.

Med begrunnelse i utført dokumentanalyse og dens utvalg, ble det konkludert med at samtlige bedrifter har bedret kvaliteten på rapporteringen i årsrapportene, med unntak av to selskaper. Det er imidlertid viktig å være belyst om ulike forhold som kan ha hatt innvirkning på resultatet.

Del 1: Introduksjon

Det er i dagens samfunn et stort fokus på virksomheters etterlevelse av bærekraft og samfunnsansvar. Ulike initiativer er til for å sikre, kontrollere og veilede bedrifter.

Derimot er det ikke gitt at disse initiativene faktisk fungerer etter sin hensikt. I denne delen av oppgaven blir valgt problemstilling definert og begrunnet, samt oppgavens avgrensning og struktur belyst.

1.1 Problemstilling

Bærekraft har de siste årene blitt ekstra tydelig blant bedrifter, da det stadig dukker opp nye lover, reguleringer og retningslinjer virksomhetene skal følge. Virksomheter er store bidragsyttere til bærekraftige utfordringer. Av samme grunn er de også en av de viktigste aktørene for å bekjempe nettopp sosiale, miljømessige og finansielle utfordringer. Etter tusenårsmålenes kritikk og økt fokus på bærekraft, kom FN i 2015 med nye bærekraftsmål (United Nations, 2022). Målene ble ikke endelig vedtatt før i 2016 (Olsen & Syse, 2020, 105). Disse skal bidra til å blant annet utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030 (United Nations, 2022). Målene har fått høy prioritet hos de norske myndighetene og mange norske selskap. I tillegg er bærekraftig opptreden også en del av virksomheters samfunnsansvar, og i stor grad påvirker det rennomé, omdømme og konkurranseposisjon. Til tross varierer rapporteringen av de ulike bærekraftsmålene (PwC, u.å.). Det er derfor interessant å se på hvordan disse har påvirket bedrifters rapportering. På bakgrunn av det, er problemstillingen blitt formulert som følgende:

“Har innføringen av FNs bærekraftsmål endret kvaliteten på rapporteringen i årsrapportene hos norske energikrevende produsenter og i transportbransjen?”

Problemstillingen har blitt besvart ved å analysere og sammenligne flere store, norske selskapers årsrapporter fra 2015¹ med 2020. Det er en viktig presisering at det ikke blir analysert om rapporteringen er god eller dårlig, men i hvilken grad bærekraft blir rapportert om, og hvordan rapporteringen blir gjort rede for i årsrapportene. For å få frem den kvalitetsmessige endringen, har det blitt utarbeidet en karakterskala. Denne blir gjort rede for i delkapittelet om mål og indikatorer.

---

¹ Èn rapport er fra 2016 da det ikke forelå rapport fra 2015 eller tidligere fra selskapet.

1.2 Avgrensning av oppgaven

Ettersom omfanget av en slik dokumentanalyse er stort, er det nødvendig å avgrense oppgaven. Flere selskaper benytter i dag egen bærekraftsrapport for rapportering av bærekraft, men i følge regnskapsloven §3-3a skal det i årsberetningen "gis opplysninger om forhold ved virksomheten, herunder dens innsatsfaktorer og produkter, som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning av det ytre miljø" (Lovdata, u.å.). Loven gjelder kun for *store foretak* definert etter Regnskapsloven §1-5. Da det er krav til innhold i årsrapporter, er det konsekvent kun analysert års- eller integrerte rapporter fra 2015 og 2020 fra store norske foretak.

I utgangspunktet er det ønskelig, og ikke minst viktig, for oppgavens validitet å bruke dokumenter som gir tilstrekkelig informasjon i form av mengde og kvalitet, og som gir likt vurderingsgrunnlag av samtlige dokumenter. Optimalt ville det vært ønskelig å undersøke langt flere virksomheter og rapporter, men på grunn av den følgende arbeidsmengden og tilgjengelig tid, ville ikke det vært mulig. På bakgrunn av dette, er rapportene hentet fra 20 store foretak i to ulike bransjer. Videre er denne oppgaven avgrenset til energikrevende produsenter og transportbransjen, med begrunnelse i at disse er på listen over virksomheter i Norge som har mest utslipp til luft (Statistisk Sentralbyrå, 2021).

Å dekke alle bærekraftsmålene og deres 169 delmål, ville vært for omfattende. Oppgaven tar derfor for seg 18 konkrete spørsmål som skal dekke fem bærekraftsmål. De fem bærekraftsmålene er nummer 7, 8, 10, 12 og 14. Disse er plukket ut med relevans til de to ulike bransjene som er begrunnet senere i oppgaven.

Ved å besvare problemstillingen med gitt avgrensning, kan oppgaven gi et bilde av endret kvalitet av rapporteringen, og hvilke forbedringspotensial som eventuelt måtte foreligge. I tillegg til å vise endring av bærekraftsrapportering i de to ulike bransjene i Norge, kan dette være med på å hjelpe bedrifter å oppdage sine svakheter, og dermed styrke sin konkurranseposisjon og samfunnsansvar i markedet.

1.3 Oppgavens struktur

Oppgaven er bevisst delt opp i 7 hoveddeler. Del 1 er *Introduksjon* som skal ta for seg bakgrunn for problemstilling og dens begrunnelse. All relevant teori, inklusive definisjoner av begreper, blir tatt for seg i del 2. Videre blir metodevalg, oppgavens validitet og mulige feilkilder forklart og begrunnet under delen om *Metode*. I del 4 blir *Datafunn* presentert, før funnene blir linket opp til relevant teori i del 5. Deretter er det avslutningsvis en konklusjon ut fra drøftet data og teori, samt *Anbefaling*, og *Refleksjon og kritikk*. I slutten av oppgaven er det ført en litteraturliste i henhold til referansestandarden APA 7.

Del 2: Teori og definisjoner

I kapitlet om *Teori og definisjoner* vil oppgavens teoretiske rammeverk bli presentert. Dette kapitlet skal presentere teori som skal bygge opp under analysen av funn og forankringen av konklusjonen som senere kommer i oppgaven. Det er flere relevante teorier knyttet til oppgavens problemstilling, som vil bli definert og presentert. Det er viktig at forståelsen av samfunnsansvar ligger til grunn for å løse problemstillingen. Derfor vil dette først bli definert, etterfulgt av ulike initiativer som hyppig blir brukt som retningslinjer i forbindelse med å ta samfunnsansvar. Videre blir det supplert med flere teorier som har relevans for problemstillingen, før utvalgte bærekraftsmål defineres og begrunnes i slutten av kapitlet.

2.1 Samfunnsansvar (CSR)

Bedrifters samfunnsansvar, også kjent under det engelske navnet *Corporate Social Responsibility (CSR)*, går ut på virksomhetens opptreden i og overfor samfunnet, utover allerede pålagte krav (Christensen et al., 2021, 141). Med det menes hvilke standarder virksomheten har og etterlever med tanke på helse, miljø og sikkerhet, som ikke allerede reguleres av lover og regler. Hvordan disse opptrer samfunnsansvarlig, varierer gjerne mellom ulike kulturer. Det være seg å gi bidrag til at barn i utviklingsland kan gå på skole enten direkte, ved å gi bidrag til humanitære organisasjoner, eller ved å vise engasjement i lokalsamfunn gjennom investeringer,

organisering, støtte og sysselsetting. Samfunnsansvaret er ikke begrenset til bedriftens hovedkontor eller land, men inkluderer hele leverandørkjeden. Det vil si at leverandørkjeden er med på å avgjøre hvorvidt og i hvilken grad virksomheten utøver sitt samfunnsansvar. Som oftest forventes det at større foretak tar mer samfunnsansvar enn små (Christensen et al., 2021, 143).

Det er flere grunner til at virksomheter opptrer bærekraftig og tar ansvar, enn bare lover og reguleringer. Bedrifter har stor makt og innflytelse på samfunnet, og det er av den grunn ansett som viktig blant mange interessenter at de opptrer forsvarlig og viser særlig ansvar. Virksomheter blir naturligvis påvirket av sine interessenter, og det vil følgelig være essensielt for de aller fleste bedrifter å bygge et godt renommé, en god merkevare, og å skaffe seg "*goodwill*" i markedet, samfunnet og overfor politiske myndigheter" (Christensen et al., 2021, 143). Dette er i følge Christensen en av de vanlige årsakene til at bedrifter velger å ta samfunnsansvar. Andre grunner kan være for å tiltrekke seg dyktige medarbeidere, gi de ansatte anstendige arbeidsvilkår, et ønske om å ivareta miljøet, for å begrense myndighetenes regulering og lovgivning, eller som et resultat av å opptre moralsk og etisk (Christensen et al., 2021, 145). Det finnes flere standarder som skal fungere som retningslinjer for bedrifter som ønsker å opptre bærekraftig. Under vil tre av disse bli presentert, i tillegg til Regnskapslovens §3-3c.

2.1.1 Global Reporting Initiative (GRI- standard)

GRI står for *Global Reporting Initiative (GRI)*, og er et sett internasjonale standarder som bedrifter kan følge for å rapportere om miljømessige, økonomiske og sosiale forhold. Standardene hjelper med å ansvarliggjøre virksomheters opptreden, i tillegg til at de øker åpenheten rundt bedrifters arbeid for bærekraft (Globalreporting, u.å.). Det er altså et rammeverk som setter en fellesbetegnelse på hvordan bedrifter kan rapportere om potensiell og nåværende påvirkning, og eventuelle bidrag til en bærekraftig utvikling (Globalreporting, u.å.).

For at rapportering etter GRI- standardene i størst mulig grad skal være spesifikk, nøyaktig og formålstjenlig, er de videre strukturert innenfor områdene *universelle standarder, sektor standarder og emne standarder* (Globalreporting, u.å.).

De universelle standardene innebærer hvordan man skal bruke GRI- standardene, i tillegg til at de konkretiserer hva god rapportering innebærer. Disse standardene gjelder for alle virksomheter.

Sektor standardene identifiserer momenter som er av betydning i en bestemt sektor. Eksempelvis vil olje- og gass-sektoren inneholde andre momenter enn banksektoren. Det vil si at hver organisasjon innenfor en sektor i høyest mulig grad skal kunne følge et sett av bestemte standarder for å øke kvaliteten på rapporteringen.

Det tredje og siste området innenfor denne strukturen er *emne-sektoren*. Den tar høyde for å rapportere innenfor emner som er spesifikke for en organisasjon i en gitt sektor. Eksempelvis matsvinn, arbeidsforhold, arbeidsmiljø eller skatteforhold. (Globalreporting, n.d.)

2.1.2 ISO 26000

NS-ISO 26000 er en veiledning for alle typer organisasjoner innen både offentlig og privat sektor. Standarden tar for seg hvordan de kan drive produksjon og drift på en samfunnsansvarlig måte. Dette er noe dagens samfunn i stor grad krever.

Følger en ISO- standarden, opererer en med syv prinsipper og syv kjerneområder innen samfunnsansvar. De syv prinsippene for samfunnsansvar er "ansvarlighet, åpenhet, etisk atferd, respekt for interessentenes interesser, respekt for rettssamfunnet, respekt for internasjonale atferdsnormer og respekt for menneskerettighetene" (Olsen & Syse, 2020, 106). De syv kjerneområdene er "selskapsstyring, menneskerettigheter, arbeidsforhold, miljøhensyn, rettferdighet og rimelighet i virksomheten, forbrukerhensyn og lokalt samfunnsengasjement og utvikling" (Olsen & Syse, 2020, 107).

Veiledningen kan ikke brukes som en sertifiseringsstandard på samme måte som de tidligere ISO 9001 og ISO 14001 gjorde innen miljøstyring. Dette er fordi ISO 26000 kun er en frivillig veiledning og ikke setter formaliserte krav (Moratis & Cochius, 2011, 40). I dag handler bærekraftig drift om mer enn å levere varer og tjenester på en miljøvennlig måte. En må også se på hvordan, og i hvor stor grad bedriften forholder

seg til det etiske og sosiale ved å ta samfunnsansvar. Et eksempel på dette er blant annet hvilket ansvar de bør ta overfor mennesker, samfunn og miljø som påvirkes av bedriftens virksomhet (Olsen & Syse, 2020, 106).

2.1.3 Parisavtalen

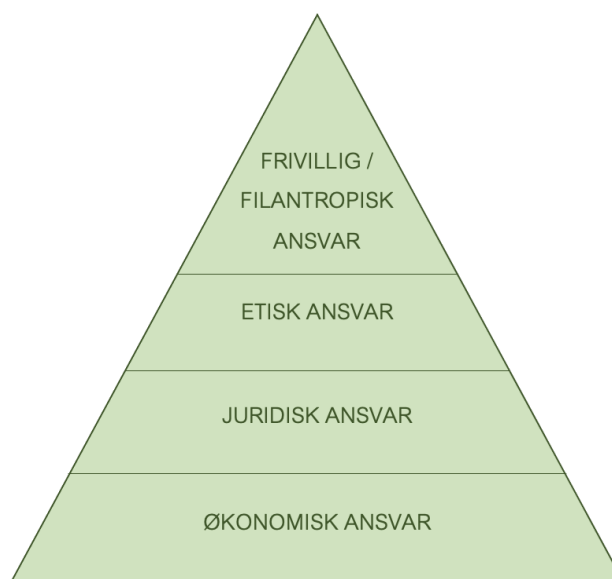
Parisavtalen er en internasjonal avtale som skal sørge for at alle verdens land klarer å begrense klimaendringene (United Nations, 2020). Denne ble vedtatt 12. desember 2015, og går ut på at alle land skal lage en nasjonal plan for hvordan de skal kutte i klimagassutslippene. I tillegg skal den inneholde et mål om hvor mye de enkelte landene skal kutte i utslippene. Fra og med 2020 skal dette målet fornyes hvert femte år, med et mål om å bli mer ambisiøst for hver gang. Parisavtalen krever fra 2023 at alle land som har signert avtalen rapporterer om utslippene hvert femte år. Videre sier avtalen at temperaturen på kloden ikke må stige med mer enn 2 grader, og helst ikke mer enn 1,5 grader før århundret er over (United Nations, 2020). Mellom 2050 og 2100 er det ønskelig at alle land i verden skal være 100% klimanøytrale. Dette vil si at man "ikke slipper ut mer klimagass i atmosfæren enn det man greier å fange opp eller fjerne" (United Nations, 2020).

2.1.4 Regnskapsloven §3-3c

Regnskapsloven §3-3c fra 2013 med virkning for regnskapsåret 2013, sier at "store foretak skal utarbeide en redegjørelse om samfunnsansvar som minst omhandler miljø, sosiale forhold, arbeidsmiljø, likestilling og ikke-diskriminering, overholdelse av menneskerettigheter og bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser" (Lovdata, u.å.). Regnskapsloven har som formål å ilegge store foretak et krav om rapportering av bærekraft i årsrapporten. På den måten er de store, norske foretakene tvunget til å ta stilling til samfunnsansvar. Denne loven gjelder alle foretak som er store i henhold til regnskapsloven §1-5.

2.2 Carrolls CSR pyramide

I henhold til Archie B. Carroll (1991) sin teori, består bedriftens samfunnsansvar av fire ulike sfærer. Til illustrasjon plasserte han dem i en CSR- pyramide i prioritert rekkefølge, hvor nederste sfære må ligge til grunn før neste kan og bør oppfylles (Christensen et al., 2021,143). Pyramiden kan være et gunstig verktøy når en skal vurdere omfanget av bedriftens frivillige engasjement innenfor CSR. Desto høyere opp i pyramiden en ligger, jo viktigere og mer relevant er samfunnsansvar for bedriften. Virksomheter som ligger helt i toppen, er i følge Carroll å anse som lønnsomme selskaper.

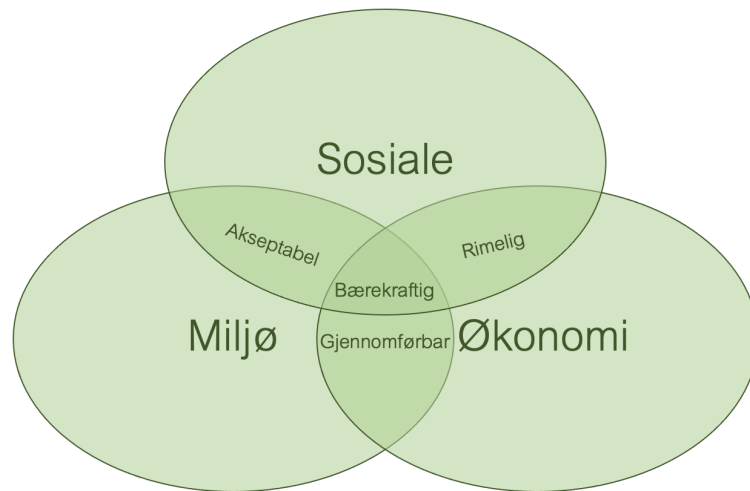
Figur 1: Carroll's CSR pyramide / Ansvarspyramiden

I bunn av pyramiden ligger økonomisk ansvarlighet. Dette er ansett som det grunnleggende kravet i næringslivet. Carroll mener lønnsomheten naturligvis må ligge til grunn for å videre kunne møte samfunnets forventninger. Over økonomisk ansvar, ligger juridisk ansvar. Dette tilsier at det *kreves* at virksomheter følger lover og regler som er satt. Nest øverst i pyramiden ligger etisk ansvar. I etisk ansvar ligger interessentenes *forventninger* om bedriftens opptreden - hva er riktig og hva bør bedriften gjøre? Når det økonomiske, juridiske og etiske ansvaret ligger til grunn, kan og bør bedriften vise til filantropisk ansvar (Christensen et al., 2021, 142). Filantropisk ansvar handler om hva interessentene *ønsker* at selskapet skal gjøre. Bedrifter som opptrer i den øverste sfæren har oppfylt interessentenes *krav, forventninger* og jobber med å oppfylle *ønskene*. Handlingene i den filantropiske sfæren gagnar ikke nødvendigvis bedriften direkte, men heller samfunnet og bedriftens interessenter.

2.3 Den Tredelte Bunnlinjen (TBL)

Bunnlinjen i en virksomhet reflekterer enten et positivt eller et negativt finansielt resultat, altså om bedriften har gått med over- eller underskudd. John Elkington kom i 1993 med en ny teori, kalt "The Triple Bottom Line", også forkortet til TBL. På norsk blir den omtalt som Den Tredelte Bunnlinjen (Nilsen, 2020). Formålet med teorien var å få frem bedrifters ansvar utover finansielle prestasjoner. Dette gjelder sosiale, miljømessige og øvrige økonomiske forhold. Som nevnt i avsnittet om samfunnsansvar, går sosiale, miljømessige og økonomiske forhold under begrepet bærekraft. I perspektiv av det er TBL et rammeverk for å opptre bærekraftig. Som følge av et slikt rammeverk, er det dermed flere faktorer å ta hensyn til for å vurdere en virksomhets prestasjoner. Et godt finansielt resultat trenger nødvendigvis ikke bety at en bedrift presterer godt totalt sett, men et negativt finansielt resultat trenger heller ikke bety at virksomheten presterer dårlig. Poenget er at flere forhold enn det finansielle perspektivet må tas i betraktning når en vurderer bedrifter (Carson et al., 2015, 196).

Bruken av Den Tredelte Bunnlinjen har imidlertid vært mye omtalt. I sin opprinnelse var den ment til å bidra til endring av systemer. Til tross for dette har et stort antall bedrifter benyttet TBL som et system for rapportering. Som et resultat av at virksomheter ikke har brukt TBL etter sin hensikt, trakk Elkington teorien sin i 2018 (Nilsen, 2020). Han mente det er avgjørende å bruke TBL på en måte som gjør at økonomiske, miljømessige, og sosiale forhold kan inkluderes gjennom handling og tiltak. Det er viktig å presisere at Elkington ønsket å få frem at dimensjonene er gjensidig avhengig av hverandre, og at dette er et krav for å opptre bærekraftig, som figuren på neste side viser. Dersom de bestemte tiltakene eller handlings- initiativene imidlertid ikke bidrar til en reduksjon i negative konsekvenser overfor planeten, vil imidlertid ikke tiltakene holde (Nilsen, 2020).

Figur 2: Den Tredelte Bunnlinjen av John Elkington

2.4 Interessenter og interessentteori

En interessent kan defineres som en som har en spesiell interesse av ulike funksjoner og effekter av bedriften (Christensen et al., 2021, 157). Begrepet interessent kan også forklares som en som påvirker eller blir påvirket av bedriftens aktiviteter. Eksempler på en virksomhets aktiviteter, kan blant annet bidra til å maksimere profitten til eierne, skape arbeidsplasser, forurense, og å tilby ulike produkter og tjenester. I forlengelsen av dette kan ulike interessenter være eierne i bedriften, samfunnet, myndigheter, ansatte, miljøet, leverandører og kunder.

Det er vanlig å skille mellom primære og sekundære interessenter.

Primærinteressenter er de som er essensielle for at driften av selskapet skal gå rundt, dette inkluderer ofte de som har direkte økonomisk forhold til organisasjonen. Oftest er dette lederne, de ansatte, kundene, partnerne de samarbeider med eller aksjonærer (Ihlen, 2011, 65). Motsatt påvirkes sekundærinteressentene av aktivitetene selskapet gjennomfører. Disse aktivitetene påvirkes både direkte og indirekte, det kan være virksomhetens kunder eller konkurranse.

Sekundærinteressenter kan være lokalsamfunn, medier eller politikere (Ihlen, 2011, 66).

Selv om bedrifters aktiviteter har positive ringvirkninger og bidrar til samfunnsøkonomiske gevinster, medfører det også konsekvenser og utfordringer. Det er derfor både nødvendig og lovpålagt å rapportere om forhold som interessentene påvirkes av. På denne måten har interessenter mulighet til å vurdere både positive og negative sider ved bedriftenes aktiviteter. Gjennom rapportering, kan interessenter avgjøre hvorvidt selskapet opptre bærekraftig. Til tross for innføringer, lover og systemer, er det likevel et faktum at bedrifter rapporterer i ulik grad og i ulikt omfang. Noen rapporterer bare det som er mest nødvendig og lovpålagt, mens andre inkluderer et vidt spekter av forhold som påvirker interessentene. I lys av dette vil det derfor være essensielt at interessentenes behov og ønsker er styrende for bedrifters aktiviteter og rapportering.

2.5 Omdømmebygging

Omdømme kan defineres på mange måter innen økonomi, markedsføring og kommunikasjon. I denne oppgaven er det valgt å definere det som “assosiasjonene folk har til navnet på en gitt organisasjon” (Brønn, 2019, 76). Det vil si hvordan en verdsetter organisasjonen ut fra inntrykket selskaper viser utad (Brønn, 2019, 76).

Omdømmebygging baserer seg på de tre kjernebegrepene *identitet*, *image* og *omdømme*. Førstnevnte sier noe om “de sentrale, vedvarende og distinkte karakteristikkene til en organisasjon” (Brønn & Ihlen, 2009, 49). Hvem bedriften er, og hva de står for er med på å danne selskapets *identitet*. *Image* er hva som faktisk kommer ut, og hvilke inntrykk omgivelsene har av bedriften. Dette deles inn i en ekstern og intern side. Den interne siden omhandler ledernes ønske om hvordan virksomheten skal oppfattes. Den eksterne går på hvordan omgivelsene faktisk oppfatter organisasjonen. Dette er grunnlaget for hva som blir *omdømmet*. Omdømmet er holdningene omgivelsene har overfor virksomheten, som gjerne bygger seg opp over tid (Brønn, 2019, 14).

Sammen danner de tre begrepene et godt grunnlag for forståelsen av omdømmearbeidet. I starten av omdømmeprosessen er det naturlig å se på hvem en er og hva en ønsker å være - altså identitet (Brønn, 2019, 14). Det er i denne fasen nødvendig at selskapet hensyntar egne verdier og forstår disse. På den måten kan de

lettere få innsikt i hvordan selskapet fremstår utad, altså hvordan image er. Deretter starter den langtekkelige prosessen for å opprettholde og bygge et varig omdømme (Brønn & Ihlen, 2009, 49). For at selskaper skal oppleves som troverdige, bør de basere identiteten på en realistisk organisasjonsidentitet (Brønn & Ihlen, 2009, 78).

I boken til Brønn & Ihlen (2019) nevnes det at enkelte bedrifter velger å fokusere mer på de kosmetiske endringene enn å levere varer eller tjenester som er bærekraftige. Ved å kun ha fokus på det kosmetiske, kan selskaper gi penger eller inngå samarbeid med miljøorganisasjoner kun for omdømmets skyld, enn å faktisk endre sine egne miljøskadelige handlinger. Dette kan ofte føre til at både virksomheten og omdømmet får et dårlig rykte. En kan sjelden manipulere eller styre sitt eget omdømme, men man kan være en pågangsdriver ved å ta tak i sine egne verdier og atferd (Brønn & Ihlen, 2009, 15). Oppnår man et godt omdømme kan man blant annet bli lettere tilgjengelig når en har begått mindre feil. En vil også komme seg lettere gjennom kriser og skandaler i forhold til selskap som allerede har et dårlig omdømme.

2.6 Bærekraftsmålene og relevans

FN, også kalt de Forente Nasjoner, kom i 2015 med en "felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030" (United Nations, 2022). På bakgrunn av kritikken de tidligere tusenårsmålene mottok fordi de ikke dekket mer enn symptomer på fattigdom, ble det på demokratisk vis utarbeidet 17 bærekraftsmål med 169 delmål som skal begrunne hovedmålene. I tillegg til at delmålene skal være forklarende, skal de fungere veiledende til hvordan bedrifter kan nå hovedmålene. Dette vil si at selskaper i stor grad selv må finne ut av tiltak de skal gjøre for å opptre bærekraftig. Flere av målene ble ikke vedtatt endelig før i 2016, blant annet nummer 8 og 12 (Olsen & Syse, 2020, 105). Siden de tidligere tusenårsmålene hadde stor fremgang på sine punkter, er det forventet at de nåværende målene også skal ha god virkning (United Nations, 2022). Under vil oppgavens utvalgte bærekraftsmål bli definert og begrunnet med relevans.

2.6.1 Bærekraftsmål 7 - Ren energi til alle

Bærekraftsmål nummer 7, *Ren energi til alle*, ble utarbeidet grunnet alle klimautslippene fra produksjon og bruk av energi (United Nations, u.å.). Ikke så overraskende er nettopp energi den største synderen til klimaendringene. Når alle mennesker og virksomheter har tilgang til grønn og pålitelig energi som er priset akseptabelt, er målet i følge FN nådd. Å nå dette målet vil utgjøre en markant forskjell både for mennesker i ressursvake land, og utviklingsland som per dags dato ikke har denne tilgangen, men også på det globale miljømessige aspektet (United Nations, u.å.).

Norge bruker i all hovedsak vannkraft, men på verdensbasis utgjør andelen kun 1/6. Selv om andelen bærekraftig energi i Norge er høy, bruker norske selskaper energi fra andre land som ikke nødvendigvis er like bærekraftig. Ved at norske bedrifter fremmer, bruker og setter krav til leverandører for bruk av bærekraftig energi, kan det oppstå en kjedereaksjon hos de respektive forhandlerne. Det vil si at dersom virksomheter har krav til sine leverandører, er leverandørene nødt til å benytte seg av grønn energi. Bærekraftsmålet er derfor på dagsorden og bør være et naturlig valg av prioritert bærekraftsmål hos norske virksomheter.

2.6.2 Bærekraftsmål 8 - Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Bærekraftsmål 8 går i hovedsak ut på å fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, samt full sysselsetting og anstendig arbeid for alle (United Nations, u.å.). Målet er utarbeidet i forbindelse med at omtrent halvparten av jordens befolkning ikke kan leve av lønnen sin fordi den er for dårlig. Mangel på *anstendig arbeid og økonomisk vekst* er en av de største utfordringene på verdensbasis. For å nå dette målet må virksomheter jobbe for å skape en rettferdig økonomisk vekst og nye arbeidsplasser. Unge må bli mer inkludert i arbeidslivet og fokuset for å få flere ut i arbeid bør prioriteres. Skatteunndragelse og arbeidslivskriminalitet er en samfunnsutfordring som må bekjempes. Det blir også lagt vekt på temaer som tvangsarbeid, økonomisk vekst per innbygger, økt økonomisk produktivitet, færre unge uten utdanning, jobb eller opplæring, og bedre utnyttelse av globale ressurser.

Målet er allerede et av de mest prioriterte bærekraftsmålene hos de fleste selskaper i verden (United Nations, u.å.). 28% av virksomheter verden over har allerede innført målet som en del av deres visjon eller strategi. Det er nødvendig for virksomheter å bekjempe fattigdom og skape jobber fordi det i stor grad handler om aktsomhet og ansvarlighet i kontraktsforhold. I tillegg mener PwC at alle virksomheter, uavhengig av bransje, bør ha en konkret visjon for langsiktig verdiskapning (PwC, u.å.).

2.6.3 Bærekraftsmål 10 - Mindre ulikhet

Bærekraftsmål nummer 10 fokuserer på den stadig økende forskjellen mellom rik og fattig. En verden med store ulikheter gir et skjevt ressursbilde med diskriminering og hemmer utvikling. Å satse på mangfold er derfor et viktig ansvar bedrifter bør ta for å fremme bærekraftig økonomisk vekst (United Nations, u.å.). I følge United Nations er det "å fjerne lovgivninger og politikk som opprettholder diskriminering, sikre trygge migrasjonsforhold og fremme sosiale, politiske og økonomiske inkluderingstiltak" (United Nations, u.å.) viktige tiltak som er med på å fremme mindre ulikheter.

I dag rapporterer kun 3 av 100 av de største selskapene i Norge om tall på mangfold eller tall fra resultater på tiltak som er gjort for å minske ulikhetene (PwC, u.å.). Til tross for at forskjellen mellom rik og fattig i Norge ikke er like stor som i enkelte andre land, er det likevel gunstig for alle virksomheter å etterleve mindre ulikhet.

Mangfoldig arbeidsliv er ønskelig å etterstrebe da det av flere grunner gir konkurransefortrinn, som videre gir uttelling på det finansielle perspektivet. I tillegg har virksomheter et allerede eksisterende samfunnsansvar når det kommer til inkludering av ulike kulturer, etnisiteter og bakgrunner. Eksempler på hvordan norske selskaper kan bidra, er ved å tilrettelegge for antidiskriminerende arbeidsforhold slik at arbeidsplassen har et inkluderende miljø (United Nations, u.å.).

2.6.4 Bærekraftsmål 12 - Ansvarlig forbruk og produksjon

I dag blir 1/3 av all produsert mat kastet, og kvantumet som blir kjøpt fra kjedeverer har aldri vært så stort. Dette er uheldig og ikke bærekraftig da ressursbruken overskrider jordens ressurskapasitet (United Nations, u.å.). Bærekraftsmål 12 - *Ansvarlig forbruk og produksjon* tar for seg viktigheten av å være ressurseffektiv og

etterstrebe en sirkulær økonomi. Det handler igjen om å utnytte alle ressursene til det maksimale, slik at en reduserer ressursbruken og minimerer avfallet, ved for eksempel å resirkulere.

Med god grunn er det blant store norske bedrifter det bærekraftsmålet som er et av de mest vektlagte (PwC, u.å.). Det er mer enn 97% av norsk materialforbruk som ikke blir resirkulert (Nilsen, 2021). I følge PwC er det likevel bare 23% som rapporterer om andel resirkulert avfall, og 10% som viser til konkrete tall av andel materialforbruk fra resirkulert materiale (PwC, u.å.). Blant tiltakene norske selskaper bør gjøre for å oppnå bærekraftsmål 12, er å redusere matsvinn og avfall fra produksjon, kildesortere, investere i miljøvennlig teknologi, og tilstrebe en sirkulær økonomi.

2.6.5 Bærekraftsmål 14 - Livet under vann

Bærekraftsmål 14 omhandler organismer og dyr som lever under vann. Plast og søppel i havet er et av verdens store miljøproblem da det er en stor trussel mot livet i havet (Naturvernforbundet, 2020). Til tross for at plast kun utgjør 10% av den totale mengden avfall, er det estimert en økning på 23-37 millioner tonn innen 2040 (WWF Verdens naturfond, 2022). Målet går ut på å redusere plast og andre partikler med negativ påvirkning på naturens økosystem.

De aller fleste store, norske bedrifter benytter seg av sjøfart i form av transport av varer, fiskeri eller produksjon på havet av olje, gass, havvindmøller, boring, legging av kabler eller lignende. Siden andelen av plast i havet som kommer fra land er så høy som 80%, er bærekraftsmålet også særs relevant for virksomheter som ikke opererer i havet (WWF Verdens naturfond, 2022). Det kommer frem av PwC at bærekraftsmålet blir prioritert av stadig flere store norske selskaper, men at rapporteringen er mangelfull (PwC, u.å.). Ved å "fjerne uforsvarlig overfiske, bevare det naturlige økosystemet, redusere plast og andre skadelige partikler i havet til å stabilisere havforsuring", kan bedrifter bidra til å nå bærekraftsmål 14 (United Nations, u.å.). For norske bedrifter kan det være å bidra til marin forskning, begrense fossil sjøfart og andre ulike tiltak for å spare havet for avfall og annen forurensing.

Del 3: Metode

Metodedelen vil ta for seg valg av metode, dataanalyse, -utvalg og -innsamling, dataens reliabilitet og validitet. Det er i denne delen selve forskningsdesignet til oppgaven blir presentert. Del 3 vil i helhet redegjøre for *hvordan* og *hvorfor* valgt data er innhentet og analysert.

3.1 Forskningsdesign og metodevalg

Valg av metode er gjort med utgangspunkt i oppgavens problemstilling:

“Har innføringen av FNs bærekraftsmål endret kvaliteten på rapporteringen i årsrapportene hos norske energikrevende produsenter og i transportbransjen?”

Det er innen samfunnsvitenskapelig arbeidsmetode vanlig å skille mellom kvalitativ og kvantitativ metode ved innhenting av data. Valg av metode baserer seg på oppgavens problemstilling. Krever problemstillingen at det gjennomføres analyse av store mengder informasjon, er det naturlig å ta i bruk kvantitativ metode (Oppen et al., 2020, 31). Ved å benytte seg av en slik arbeidsmetode er målet å kunne konkludere med generaliserte tall som skal være forklarende til hele den gitte populasjonen. Motsatt vil det ved små populasjoner eller mindre data med krav til større analyse, være mer gunstig med kvalitativ metode. Kvalitativ metode skal gi resultater som ser sammenhenger og er forklarende. Et generalisert resultat gjort ved kvalitativ metode fremkommer ved analyse (Oppen et al., 2020, 31).

Forskningsdesignet på studier er i hovedsak definert ut fra studiets utgangspunkt. Det vil si at hva som er forutinntatt fra prosjektets oppstart, er i stor grad med på å avgjøre hva slags forskningsdesign studiet er. Forskningsstudier inndeles i eksplorative, deskriptive og kausale forskningsdesign (Oppen et al., 2020, 43). Deskriptive forskningsdesign viser til forskning hvor en i utgangspunktet har en klar formening eller forestilling om hva resultatet vil føre til. Dersom en har en viss forestilling om årsakssammenheng, blir forskningsdesignet omtalt som kausal (Lüders, 2004, 5). Ved eksplorative studier skal en utforske et nytt og ukjent område, ofte kun ved en definert problemstilling og tema. Det vil si at nødvendige valg for oppgaven blir tatt ettersom ny innsikt blir tilegnet (Oppen et al., 2020, 31).

Ut fra problemstillingen vil det derfor bli gjennomført en kvalitativ dokumentanalyse for å samle inn data fra 20 norske, store foretaks årsrapporter i to ulike bransjer, fra to ulike år. Det er ingen klar tanke om hva slags resultat som vil foreligge ved oppgavens ferdigstillelse, og målet er å tilegne seg bedre kunnskap om hva slags påvirkning bærekraftsmålene kan ha hatt. Derfor anses denne oppgaven å ha et eksplorativt forskningsdesign. Videre er det innhentet sekundærdata fra allerede eksisterende offentlige dokumenter (Lüders, 2004, 5). Sekundærdataen består av dataanalyse fra årsrapportene, samt innhentet teori og informasjon fra bøker, artikler og nettsider for å danne den nødvendig tyngden til å kunne trekke en konklusjon.

3.1.1 Kvalitativ metode

I denne oppgaven er det mest hensiktsmessig å bruke kvalitativ innholdsanalyse da formålet er å se på kvalitetsendringen av rapporteringen. Datainnsamlingen gjøres gjennom analysing av årsrapportene til bedriftene ved hjelp av konkrete, utarbeidede spørsmål. For å kunne skille de ulike rapportene, er det laget et rangeringssystem. Systemet går fra 0 til 3 hvor 3 er høyest mulige karakter. Karakteren skal tilsis i hvilken grad bedriftene i de ulike bransjene oppfyller oppgavens krav til rapportering. Disse kriteriene vil senere i oppgaven bli definert og begrunnet ytterligere. Under er karaktersystemet skissert.

Karakter	Kriterier
0	Ingen rapportering/ ingen funn
1	Nevner søkeordene, men ingen konkrete tiltak, tall, måltall, mål
2	Konkrete tiltak/ ressurser, tall, måltall, mål
3	Minst to: Konkrete tiltak/ ressurser, tall, måltall, mål

Tabell 1: Karakterkriterier

Kvalitativ metode brukes ofte ved innsamling og analyse av data som kommer i form av tekst (Grønmo, 2021). Det er gunstig å bruke kvalitativ analyse ved bredere analyser i form av "deltakende observasjoner, strukturerte intervjuer eller kvalitativ innholdsanalyse" (Grønmo, 2020). Ved å benytte kvalitativ tilnærming for å analysere bedriftenes rapportering, er målet å få en dypere og mer helhetlig forståelse av bærekraftsrapporteringen (Grønmo, 2020). Det er derfor valgt å ta i bruk kvalitativ metode, da analyseringen i hovedsak bygger på kvaliteten i rapporteringen til bedriftene. Av denne grunn er det ikke hensiktsmessig å bruke den kvantitative metoden.

3.1.2 Komparativ metode

Problemstillingen setter krav til sammenligning mellom ulike bedrifters årsrapporter. Når to dokumenter blir sammenlignet over en viss periode eller tidsrom, kalles det komparativ metode. Vanligvis brukes denne metoden når målet er å undersøke mønstre av likheter og ulikheter som igjen kan forklare kontinuitet og endring. Komparativ metode blir både benyttet ved kvalitative og kvantitative metoder (NUPI, u.å.).

I denne oppgaven sammenlignes årsrapporter fra to ulike årstall som med høy sannsynlighet er relativt like. Av den grunn er det nyttig å bruke komparativ sammenligningsmetode for å analysere forskjellene mellom de ulike dokumentene. Fordelen med å bruke komparativ metode vil være at en får ny kunnskap og innsikt i forskjellene mellom det man skal sammenligne (Dahler-Larsen, 2007, 318). I dette tilfellet er formålet å få en bredere innsikt og kunnskap om hvilke endringer som har skjedd i rapporteringer fra FNs bærekraftsmål trådte i kraft i 2015 til 2020. En ulempe ved denne metoden kan være at en som oftest er avhengig av annen forskning, samt vanskeligheten ved å finne sammenlignbare dokumenter (Dahler-Larsen, 2007, 318). I dette tilfellet kan en trekke frem at bedriftenes rapportering også kan finne sted i andre eksterne dokumenter enn årsrapportene som blir tatt for seg i denne oppgaven. I hovedsak er alle dokumentene fra samme rapporter og årstall, noe som skal være et godt utgangspunkt for sammenligningsgrunnlag.

3.2 Dataanalyse

Siden problemstillingen går ut på å undersøke endringen i rapporteringen av bærekraftsmål 7, 8, 10, 12 og 14 i 20 norske store foretaks årsrapport fra ett år til et annet, kvalifiseres dette som nevnt som en dokumentanalyse. Ved en dokumentanalyse som denne, settes det krav til at mye informasjon skal håndteres. Det er fort gjort at informasjon oppleves overveldende, samt at det kan være vanskelig å være konsekvent og å skille ut viktig informasjon i all analyse som skal gjennomføres. I boken om *Hvordan gjøre dokumentanalyse* blir det presisert at det er viktig å ikke hive seg over alle dokumenter uten å ha utarbeidet en strukturert plan (Asdal & Reinertsen, 2020, 181). Fra start må det være utarbeidet et

forskningsspørsmål eller en problemstilling som skal forme prosessen.

Utgangspunktet for analysen har derfor vært denne oppgavens problemstilling, selv om den har blitt endret noe underveis. Det ble utarbeidet ulike kriterier som skulle hjelpe til med å tolke, systematisere og forstå innholdet i rapportene, før datainnsamlingen startet. Videre vil oppgavens gjeldende kriterier bli definert.

3.2.1 Definisjon av kriterier

Bærekraftsmålene er delt inn i 17 ulike mål, med totalt 169 delmål. Disse delmålene skal i følge FN være veiledende for å nå hovedmålene (United Nations, 2022). Det er derfor utarbeidet spørsmål som skal dekke hva bedriftene bør fokusere på innen de utvalgte målene, med et objektivt utgangspunkt i FNs delmål. Spørsmålene er av praktiske årsaker definert med bærekraftsnummer og rangerte tall ut fra antall spørsmål. Ytterligere begrunnelse for valg av spørsmål er vedlagt i et eget dokument. Under er det listet opp hvilke spørsmål rapportene blir analysert ut fra.

- 7 - 1 Rapporterer bedriften om bruk av fornybar energi?
- 7 - 2 Rapporterer bedriften om bruk av fornybar energi hos leverandører?
- 7 - 3 Rapporterer bedriften om effektiv bruk av energi?
- 8 - 1 Rapporterer bedriften om antall ansatte?
- 8 - 2 Rapporterer bedriften om arbeidsforholdene?
- 8 - 3 Rapporterer bedriften om sitt fokus på innovasjon?
- 8 - 4 Rapporterer bedriften om arbeidsvilkårene hos sine leverandører?
- 10 - 1 Rapporterer bedriften kjønnsfordelingen i virksomheten?
- 10 - 2 Rapporterer bedriften om antall ansatte med minoritetsbakgrunn?
- 10 - 3 Rapporterer bedriften om alder på de ansatte?
- 10 - 4 Rapporterer bedriften om samarbeider med selskap i utviklingsland?
- 12 - 1 Rapporterer bedriften om matsvinn?
- 12 - 2 Rapporterer bedriften om resirkulering/ gjenbruk?
- 12 - 3 Rapporterer bedriften om klimautslippene?
- 12 - 4 Rapporterer bedriften om krav til sine leverandører?
- 14 - 1 Rapporterer bedriften om begrensning av sjøfart?
- 14 - 2 Rapporterer bedriften om sine planer for å bevare havet?
- 14 - 3 Rapporterer bedriften om støtte til forskning innen marinteknologi?

Videre er det viktig at sammenligningsgrunnlaget er likt i alle analysene. Hva en legger i de ulike spørsmålene, kan være en potensiell feilkilde da de ikke er presisert ytterligere. Det er derfor lagt til grunn at funn av spørsmål i rapportene skal være ut fra visse *søkeord*. Søkeordene er ikke ment å være veiledende, men en mal for å systematisk kunne gå gjennom alle rapportene med likt utgangspunkt.

Spm.	Søkeord
7 - 1	<i>Fornybar, fornybar energi, grønn</i>
7 - 2	<i>Fornybar, fornybar energi, grønn, leverandør, krav</i>
7 - 3	<i>Effektivisering, effektiv bruk</i>
8 - 1	<i>Antall, antall ansatte</i>
8 - 2	<i>Arbeidsforhold, arbeidsmiljø, sykefravær, arbeidsu</i>
8 - 3	<i>Innovasjon, forskning, utvikling</i>
8 - 4	<i>Arbeidsforhold, arbeidsmiljø, sykefravær, krav, leverandør</i>
10 - 1	<i>Kvinne, andel, balanse</i>
10 - 2	<i>Minoritet, andel, etnisk</i>
10 - 3	<i>Alder, gammel, gamle</i>
10 - 4	<i>uland, utviklingsland, ressurs, samarbeid, fattig</i>
12 - 1	<i>matsvinn, svinn, mat</i>
12 - 2	<i>resirkulering, gjenbruk, gjenvinning, sirkulær</i>
12 - 3	<i>CO2, utslipp, klimagass</i>
12 - 4	<i>leverandører, krav, leverandørstyring</i>
14 - 1	<i>marin, skip, sjøfart, sjø, transport, hav</i>
14 - 2	<i>havet, bevare, marin, skip, sjøfart, sjø</i>
14 - 3	<i>innovasjon, forskning, utvikling, marinteknologi, marin, hav</i>

Tabell 2: Søkeord

3.2.2 Mål og indikatorer

For å kunne analysere dataene, blir funnene fra hvert spørsmål strukturert og fordelt på en skala som varierer fra 0 - ingen rapportering, til 3 - fullstendig rapportering.

Kriteriene for hvert poeng er som følger:

Karakter	Kriterier
0	Ingen rapportering/ ingen funn
1	Nevner søkeordene, men ingen konkrete tiltak, tall, måltall, mål
2	Konkrete tiltak/ ressurser, tall, måltall, mål
3	Minst to: Konkrete tiltak/ ressurser, tall, måltall, mål

Tabell 1: Karakterkriterier

Siden rapportene systematisk blir gjennomgått ut fra søkekriterier, kan det være at selskapet har rapportert om gitt spørsmål i årsrapporten, men at det ikke blir funnet gjennom denne analysen. Det vil da bli definert som *ingen funn*. For å oppnå karakteren 2, må minst 1 av kriteriene være oppfylt, mens karakteren 3 krever at minst 2 av kriteriene er oppfylt. Karaktersettingen er gjort for årene 2015 og 2020, i begge bransjer.

Formålet med å utarbeide en slik skala, er å få frem i hvor stor grad endring forekommer, og i hvor stor grad denne endringen oppfyller oppgavens krav til fullstendig rapportering. Fullstendig rapportering vil si karakterskala 3, altså at virksomheter rapporterer om faktisk handling, tiltak, initiativer og tilgang til ressurser for å støtte innholdet i årsrapportene, fremfor å bare nevne- eller vise til det. Dersom det tydelig kommer frem at bedriften rapporterer mer innenfor et gitt spørsmål det ene året kontra det andre, vil halve poeng gis til tross for at begge rapportene i utgangspunktet oppfyller samme krav. De samlede poengsummene skal gi et bilde på den totale endringen fra 2015 til 2020.

3.3 Datautvalg

Dataene som er analysert, baseres på 20 store, norske foretak. Disse er et utvalg av rett over 400 *store selskap* i den energikrevende produksjons- og transportbransjen i Norge (SSB, 2022). Bransjene er nokså like hverandre i den forstand at de både er energikrevende, samtidig som de påfører samfunnet store miljømessige konsekvenser (SSB, 2021). Dette er en av hovedgrunnene til at akkurat disse bransjene ble valgt. I tillegg er det større krav til samfunnsansvar for store foretak enn små (Christensen et al., 2021, 142). Det er derfor naturlig å anta at disse selskapene i større grad dekker flere av FNs bærekraftsmål.

I utvelgelsen av foretak er det avgjørende at disse gir nødvendig tilgang til informasjon som er omfattende, presis og god. Av den grunn er det tatt utgangspunkt i foretak som i følge regnskapsloven §1-5, er definert som *store foretak*. *Store foretak* er i følge regnskapslovens §3-3c pliktige til å følge opp et sett av kriterier for rapportering, noe som legger til rette for mer tyngde i analysen. Videre er kriteriene i loven de samme hvert år, med unntak av eventuelle lovendringer, noe som gir et godt sammenligningsgrunnlag for årene. Dette medfører også muligheten for å redusere antall feilkilder. Under følger en oversikt over de utvalgte selskapene, deres bransjer, omsetning og antall ansatte.

<u>Datautvalg</u>			
Navn på selskap	Bransje	Omsetning i MNOK (2021)	Antall ansatte
Odfjell	Transport	9 881,76	2 299
Color Line	Transport	2 614,00	2 400
VY Gruppen	Transport	14 498,00	12 450
Bane Nor	Transport	14 299,00	3 337
Posten	Transport	24 716,00	12 561
Fjord1	Transport	2 900,00	1 201
Widerø	Transport	4 000,00	2 874
Sporveien	Transport	1 954,70	3 641
Norwegian	Transport	5 068,00	3 310
Avinor	Transport	9 314,00	2 744
Yara	Produksjon	324 168,64	17 800
Statkraft	Produksjon	82 976,00	4 782
Hydro Aluminium	Produksjon	149 654,00	31 000
Aker	Produksjon	29 473,00	15 012
Agder Energi	Produksjon	1 660,00	935
Equinor	Produksjon	865 596,48	21 126
Salmar	Produksjon	17 550,00	1 800
Hafslund Eco	Produksjon	10 847,00	438
Elkem	Produksjon	33 083,00	7 074
Lerøy	Produksjon	23 100,00	5 475

Tabell 3: Utvalgsoversikt

Ettersom problemstillingen forsøker å se på endringen i rapporteringen av de fem bærekraftsmålene, er det viktig å velge årsrapporter for de årene som i størst mulig grad kan reflektere dette. Årsrapportene som analyseres, er fra 2015 og 2020.

Valg av årstall begrunnes med at bærekraftsmålene ble innført i 2015 og endelig vedtatt i 2016 (Olsen & Syse, 2020, 105). Dette innebærer at det er svært lite sannsynlig at bedrifter allerede hadde integrert målene i rapporteringen for 2015. Det vil imidlertid være gunstig å forvente en endring etter en femårsperiode, noe som forklarer hvorfor årsrapportene for 2020 benyttes.

3.3.1 Generaliserbarhet

Et utvalg skal representere populasjonen. Generaliserbarhet, eller ytre validitet, sier noe om hvilken grad utvalget kan si noe om resten av populasjonen (Oppen et al., 2020, 66). Undersøkelsen tar utgangspunkt i et utvalg av alle store foretak i Norge. Å studere hele populasjonen, som i dette tilfellet er i overkant av 400 virksomheter, ville vært for omfattende. En av konsekvensene ville trolig vært at kvaliteten på analysen hadde blitt redusert som følge av for lite tid til å studere dataen med kvalitet.

Det skilles mellom to typer utvalg, disse er strategiske utvalg og sannsynlighetsutvalg (Grønmo, 2021). I en kvalitativ studie, som er grunnlaget for denne oppgaven, er strategiske utvalg gjeldende. I strategiske utvalg inngår systematiske vurderinger av ulike faktorer som anses som mest interessante og relevante å ha med. Slike utvalg er nyttige for å få en helhetlig forståelse av det som studeres, i tillegg til at det gir grunnlag for generalisering (Grønmo, 2021). Siden de to utvalgte bransjene er ansett som "miljøverstinger", kan dette være en feilkilde for generaliserbarheten. Enten ved at virksomhetene rapporterer bedre enn resterende bedrifter i populasjonen fordi det foreligger mer press fra ulike hold, eller at rapporteringen er av dårligere kvalitet fordi det er ønskelig å dekke over mer.

Målet med problemstillingen er i utgangspunktet å gjøre nødvendige empiriske funn slik at konklusjonen har relativt høy grad av generaliserbarhet. Det kan oppstå utvalgsfeil som gjør at analysen ikke er overførbar til resterende populasjon. I følge Genaro Sucarrat, er et utvalg lite dersom det er mindre eller lik 30 (Sucarrat, 2021, 183). Dette kommer videre an på størrelsen til populasjonen, samt andre faktorer (Sucarrat, 2021, 41). Likevel er 20 virksomheter fordelt på to ulike bransjer, ikke nok tyngde til å gi høy grad av generaliserbarhet. I Norge er det i overkant av 400 virksomheter i transport og energikrevende bransjer med over 250 ansatte (SSB,

2022). Uavhengig av konklusjonen i denne oppgaven, er det dermed ikke gitt at rapporteringen i andre norske virksomheter i transport- og produsentbransjen korrelerer med datafunnene i denne oppgaven.

3.4 Datainnsamling

I denne oppgaven analyseres årsrapporter fra 20 norske, store foretak. Dette kan kategoriseres som en dokumentanalyse. Å gjennomføre en dokumentanalyse vil si at en studerer dokumenter som kan fungere som empirisk materiale (Andersen, 2020). Det er viktig å vurdere hvordan dokumentene er utformet, og hvordan de kan brukes som et verktøy for analysen (Asdal & Reinertsen, 2020, 58). Med det som utgangspunkt samles det inn data fra *årsrapportene* til de valgte virksomhetene. Det gjøres i perspektiv av at de har et formål om å informere, rapportere og å følge opp mål og prestasjoner.

I valget mellom primær- og sekundærdata, har det i denne oppgaven blitt benyttet sekundærdata. Det innebærer at dataen er blitt samlet inn for et annet formål enn et egens (Sundbye & Nisted, u.å.). Årsrapportene har i utgangspunktet blitt utarbeidet med formål om å informere interessenter og øvrige individer om forhold og prestasjoner i og fra bedriftens aktiviteter, mens i denne oppgaven blir de benyttet for å undersøke endringen i de 5 utvalgte bærekraftsmålene.

I prosessen med å hente inn data, har en som oftest en forventning til hva som skal leses og forstås (Asdal & Reinertsen, 2020, 182.) Oppgaven skrives av tre studenter, noe som vil si at alle tre kan ha ulike tilnærminger til arbeidet og hva det innebærer. Til tross for at det er utarbeidet standardiserte kriterier for hvordan en skal gå frem i analysen, er det ingen garanti for at dette er tolket 100% på samme vis. Dette kan være en feilkilde, og må tas i betraktning når en konkluderer på bakgrunn av det innsamlede datamaterialet.

Et annet viktig element er forståelsen av et dokument, som ofte vil endre seg over tid. Dess flere ganger en analyserer dokumentet, dess flere momenter får en med seg (Asdal & Reinertsen, 2020, 183). En feilkilde kan derfor være at analysen inneholder mangelfull informasjon som et resultat av antall ganger dokumentet er analysert.

3.5 Dataens kvalitet

Dataens kvalitet blir avgjort av flere faktorer. Disse faktorene varierer fra forskjellige typer data. I dette delkapittelet vil de to relevante begrepene *reliabilitet* og *validitet* ta for seg dataens kvalitet i denne oppgaven.

3.5.1 Reliabilitet

Reliabilitet handler om hvorvidt noe er pålitelig. Det bygger på hvor stor sannsynligheten er for at innholdet i rapportene eller analysene er reproduserbar eller ikke (Oppen et al., 2020, 91). Når en bruker kvalitativ metode går analysene ut på forskning og datainnsamling i form av tekst. Dette gjelder enten det er en rapport eller et intervju skrevet av noen andre. Datainnsamling fra tekst kan tolkes og oppleves på flere forskjellige måter ut fra hvem som gjør analysen. I motsetning er det ved kvantitativ metode lettere å ha de samme perspektivene av analysen. Av den grunn kan det være vanskelig for ulike personer å ende med samme konklusjon, selv om en hadde gjennomført akkurat den samme kvalitative analysen (Oppen et al., 2020, 91).

Opgavens problemstilling tar for seg endringen mellom to årsrapporter for samme bedrift. Ved at én person analyserer begge rapportene fra det samme selskapet, minsker sannsynligheten for en mulig feilkilde ved at endringen forhåpentligvis vil bli funnet. Dog vil det være en risiko for at tilstrekkelig informasjon ikke er funnet.

3.5.2 Validitet

Et annet kjent begrep som tar for seg dataens kvalitet er validitet. Dataens validitet går på hvor gyldig innhentet data er for den aktuelle problemstillingen (Oppen et al., 2020, 91). Dahlum definerer validitet som "i hvilken grad man ut fra resultatene av et forsøk eller en studie kan trekke gyldige slutninger om det man har satt seg som formål å undersøke" (Dahlum, 2021). Validiteten er både relevant å vurdere i form av metodevalg og gjennomføring, men også den faktiske innhentede informasjonen. Videre er det vanlig å skille mellom indre og ytre validitet. Indre validitet går ut på hvilken grad resultatene er anvendbare for utvalget som er analysert. Ytre validitet

omhandler den grad resultatene kan brukes som utgangspunkt i å gjelde andre virksomheter og måles som grad av generaliserbarhet.

Utgangspunktet for dokumentanalysen er definerte spørsmål som må komme frem ved gitte søkeord. Kvalitativ analyse viser til analyse i form av tekst eller ord. Derfor er det en sjanse for at informasjonen som det søkes etter er inkludert et annet sted i dokumentet. Det vil si at karakter 0 - ingen funn ikke nødvendigvis betyr at det ikke er rapportert om, men at det ikke er funnet i analysen.

Årsrapportene i seg selv er som nevnt sekundærdata og er å anse som troverdige. Naturligvis er det et krav om at rapportering i årsrapporter skal være sannferdige, og det finnes organisasjoner som kontrollerer årsrapporter ved stikkprøver (Finanstilsynet, 2022). Det er likevel alltid en sjanse for at virksomheter rapporterer i sitt favør. Det kan være seg å skjule ulike forhold selskapene ikke ønsker at skal komme ut. Dette kan være med på å svekke oppgavens validitet.

Del 4: Datafunn

Dette er kapittelet hvor datafunn blir presentert og analysert. Med utgangspunkt i problemstillingen;

“Har innføringen av FNs bærekraftsmål endret kvaliteten på rapporteringen i årsrapportene hos norske energikrevende produsenter og i transportbransjen?”,

skal analysen se på om det er en endring i rapporteringen fra 2015 til 2020. Dette ved hjelp av tre til fire utvalgte underspørsmål til hvert bærekraftsmål. Disse spørsmålene er definert i kapittelet om kriterier under metodedelen, og vil få en score fra 0-3. Videre under *Drøfting av datafunn* vil analysens funn drøftes opp mot relevant teori for å gi tyngde til den kommende konklusjonen.

4.1 Datafunn

All data som ble samlet inn, ble fortløpende satt inn i et felles dokument. Dette dokumentet inneholdt flere kolonner for hvert spørsmål, slik at hver og en kunne føre inn nødvendig informasjon underveis. Videre ble det utarbeidet et sammendrag fra hvert selskap (se vedlegg). Både for oppgavens helhet, samt oversiktens skyld, er det blitt utarbeidet et mer oversiktlig system av et Excel- ark.

Oppsettet er laget slik at kolonnen helt til venstre forklarer hvilket spørsmål som er besvart, mens øverste rad indikerer hvilket selskap karakteren gjelder. Tallene i tabellen er karakteren bedriften har fått i 2020. Dersom bedriften oppfyller alle kriteriene som er satt i denne oppgaven, gis hovedsakelig karakteren 3. Viser det seg at det i det ene året blir rapportert flere av de utvalgte kriteriene enn i det andre året, vil halve poeng bli gitt for å få frem endringen. Laveste karakter er 0 som tilsvarer ingen funn. Kolonnen til høyre under navnet *Sum*, er alle bedriftenes poeng fra samme bransje summert fra hvert spørsmål. Nest til høyre er gjennomsnittlig karakter for spørsmålet. Helt til høyre er gjennomsnittlig endring for alle delspørsmål innenfor samme bærekraftsmål for alle virksomheter i begge bransjene. Sistnevnte har grønn farge dersom det er en økning fra 2015. *Endringsindikatoren* er enten en grønn pil, gul sirkel eller rød pil. Grønn pil indikerer at karakteren i 2020 er høyere enn i 2015, gul betyr at karakteren er den samme og rød pil viser til at karakteren er mindre enn i 2015.

Produsenter													Transport										Snitt endring BM per bedrift							
2020	Stat-kraft	Hydro	Alu.	Salmar	Aker	Yara	Equinor	Hafslund Eco	Lerøy	Elkem	Agder Energi	Sum	Snitt	Avinor	Odfjell	VY	Bane Nor	Posten	Fjord1	NAS	Sporveien	Widerøe		Color Line	Sum	Snitt				
7 - Ren energi til alle																														
7-1	↑3	○3	↑2	↑3	↑3	↓2	○3	↑1	↑3	↑3	↑26	2,6	↑1	↑2	○3	○2	○3	○1	○0	○2	○0	○2	○0	↓0	↑14	1,4				
7-2	↑3	○1	○0	○0	○0	↑2	↑2	○0	↑3	○1	○2	↑14	1,4	↓0	↑2	↑3	↑2	↓1,5	↓0	○0	○0	○0	↑1	○0	↑10	0,95				
7-3	○2	○2	↑2	↑3	↑3	○3	○1	↑1	↑3	○2	↑22	2,2	○3	↑3	↑3	○3	○0	○2	↑3	○2	↑0	○1	○1	↑20	2					
												↑62																↑44		
8 - Anstendig arbeid og økonomisk vekst																														
8-1	○2	○2	↑2	○2	○2	○2	○2	○2	○2	○1	↑19	1,9	○2	○2	○3	○2	○2	○2	○2	↓0	○2	○2	○1	○1	↑18	1,8				
8-2	○3	○2	↑2	↓1	○3	○2	○3	↑3	↑2	○1	↑22	2,2	↓2	↓1,5	↑3	↑2,5	↑3	○1	○2	○1	↑3	○1	○1	↑20	2					
8-3	○3	↓2	↑2	↑1	○2	○2	↑1	↑2	○2	○2	↑19	1,9	↓2	↑1	↓0	○2	○3	↑2	○2	↓1	↑1	○1	○1	↑15	1,5					
8-4	↑2	↑3	○2	↑2	○2	↓2	↓1,5	↑3	↑3	○1	↑22	2,15	↑2	○0	↓0	↑1	↑3	○0	↓0	○1	○0	○1	○1	↑8	0,8					
												↑82																↑61		
10 - Mindre ulikhet																														
10-1	↑3	↑3	↑2	○3	○3	↓2	○3	○3	○3	○2	↑27	2,7	○3	↑3	○2	↑2,5	○2	○2	○2	↑2	↑2	○2	○2	↑23	2,25					
10-2	○0	○2	○0	○0	↑1	↑2	○0	○0	○0	○0	↑5	0,5	○0	○0	○2	○0	↓1	○0	○1	↓1	○0	○0	○0	↓5	0,5					
10-3	○0	○0	○0	○0	○0	○0	○0	○0	○0	○0	↑0	0	○2	○0	○0	○2	↓1	○0	○0	○0	○0	○0	○0	↓5	0,5					
10-4	○0	○3	○0	○0	○0	○0	○0	○0	○0	○0	↑5	0,5	○0	↓1	○0	○0	○0	○0	○3	○0	○0	○0	○0	↓4	0,4					
												↑37																↑37		
12 - Ansvarlig forbruk og produksjon																														
12-1	○0	○0	↑2	○0	○0	○0	○0	↑3	○0	○0	↑5	0,5	↑2	○0	○0	○0	○0	○0	↑1	○0	○0	○0	○0	↑3	↑6	0,6				
12-2	↑2	↑3	↑2	○0	↑1	↓0	○0	↑3	↑3	○2	↑16	1,6	↑3	↑2	↑2	↑3	○2	↑2	○2	○2	○0	○0	○0	↑16	1,6					
12-3	↑3	○2	↑3	↑2	○3	○3	↑2,5	↑3	↑3	○3	↑28	2,75	○3	↑3	○2	↑2	○3	↑3	↑3	○3	○2	○2	○2	↑25	2,5					
12-4	↑2	○2	↑3	○1	↑2	↓2	○1	↑2	↑2	○2	↑19	1,9	○1	○1	↑2	↑1	↑3	○0	○0	○1	○1	↑1	○1	↑11	1,1					
												↑68																↑58		
14 - Livet under vann																														
14-1	○0	○0	↑2	○0	○1	○0	↑0,5	○0	○0	○0	↑4	0,35	○0	○0	○0	○0	↓0	○0	○0	○0	○0	○0	○1	↓1	0,1					
14-2	○3	↑2	↑2	○2	○0	○3	○0	○3	○3	○0	↑15	1,5	↑1	↑2	○0	○0	○0	○0	↑1	○0	○0	○0	○0	↑1	↑5	0,5				
14-3	↓1	○0	↑2	○1	↓0	↑2	↑1	○0	○0	○0	↑7	0,7	○0	○0	○0	○0	○0	○0	○0	○0	○0	○0	○1	↑1	0,1					
												↑26																↑7		
SUM												274	1,52																206	1,14

Tabell 4: Datafunn 2020 med endringsindikator og gjennomsnittlig økning per bærekraftsspørsmål

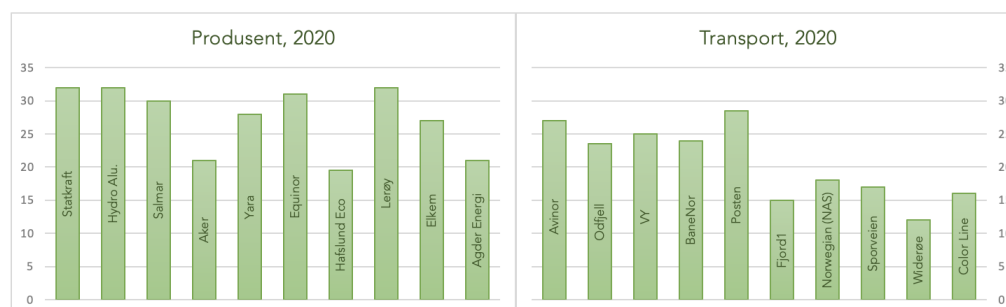

Nedenfor er tabellen med karakterene for 2015. Oppsettet er det samme som for 2020, men uten en indikator for endring. I tillegg er det lagt til en bunnlinje som viser til bedriftens totale karaktersum fra 2020 fratrukket total karaktersum fra 2015. Grønn celle tilsier høyere poengsum i 2020 enn i 2015, gul tilsier lik poengsum og rød tilsier reduksjon i poengsum fra 2015. Merk at grønn og rød celle kun indikerer endring fra fjoråret, og er nødvendigvis ikke en stor endring.

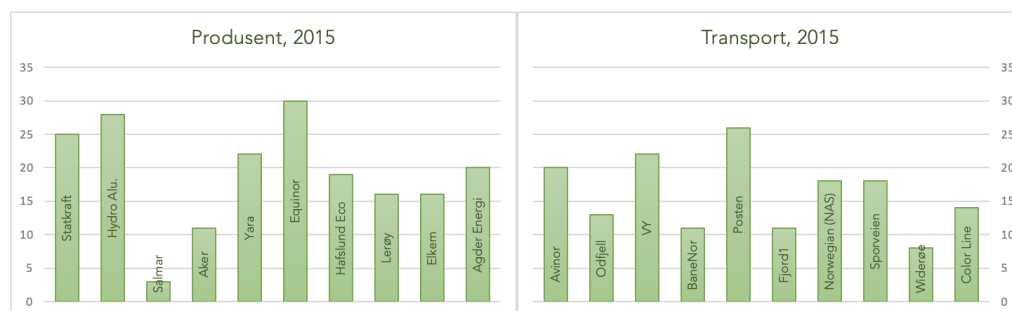
Produsenter													Transport											
2015	Stat- kraft	Hydro Alu.	Salmar	Aker	Yara	Equinor	Hafslund Eco	Lerøy	Elkem	Agder Energi	Sum	Snitt	Avinor	Odfjell	VY	Bane Nor	Posten	Fjord1	NAS	Spor- veien	Widerøe	Color Line	Sum	Snitt
7 - Ren energi til alle																								
7-1	2,5	3	0	0	2	3	3	0	1	2	16,5	1,65	0	0	3	2	3	1	0	2	0	1	12	1,2
7-2	1	1	0	0	0	0	0	2	1	2	7	0,7	2	0	0	0	2	1	0	0	0	0	5	0,5
7-3	2	2	0	0	2	3	1	0	1	2	13	1,3	3	2	2	0	0	2	2	2	2	1	16	1,6
36,5													33											
8 - Anstendig arbeid og økonomisk vekst																								
8-1	2	2	0	2	2	2	2	2	2	1	17	1,7	2	2	3	2	2	2	2	2	2	1	20	2
8-2	3	2	1	2	3	2	3	1	1	1	19	1,9	1	2	2	2	2	1	2	1	1	1	15	1,5
8-3	3	3	0	0	2	2	0	1	2	2	15	1,5	2	0	2	0	3	1	2	2	0	1	13	1,3
8-4	1	2	2	0	2	3	2	1	2	1	16	1,6	1	0	2	0	2	0	1	1	0	1	8	0,8
67													56											
10 - Mindre ulikhet																								
10-1	2,5	2	0	3	3	3	3	3	3	2	24,5	2,45	3	1	2	2	2	2	2	1	1	2	18	1,8
10-2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0,2	0	0	2	0	2	0	1	2	0	0	7	0,7
10-3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	2	0	0	0	0	0	6	0,6
10-4	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0,3	0	2	0	0	0	0	3	0	0	0	5	0,5
29,5													36											
12 - Ansvarlig forbruk og produksjon																								
12-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12-2	0	1	0	0	0	3	2	1	0	2	9	0,9	0	1	2	0	0	0	0	2	0	0	5	0,5
12-3	2	2	0	0	3	3	2	1	2	3	18	1,8	3	2	2	1	3	1	3	2	2	2	21	2,1
12-4	1	2	0	1	0	3	1	1	1	2	12	1,2	1	1	0	0	2	0	0	1	0	1	6	0,6
39													32											
14 - Livet under vann																								
14-1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0,1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2	0,2
14-2	3	1	0	2	0	3	0	3	0	0	12	1,2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0,1
14-3	2	0	0	1	2	0	0	0	0	0	5	0,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0,1
18													4											
Diff TOT2020 TOT2015	7	4	27	10	6	1	0,5	16	11	1	83,5	8,35	7	10,5	3	13	2,5	4	0	-1	4	2	45	4,5

Tabell 5: Datafunn 2015 med bunnlinje (TOT2020 - TOT2015)

Videre er det utformet tabeller som viser selskapenes totalsum av karakterer for de ulike årene. Bunnlinjen i Tabell 5 er beregnet ved å ta Tabell 6 fratrukket Tabell 7.

Tabell 6: Datafunn 2020 - bedriftenes totalsum

Tabell 7: Datafunn 2015 - bedriftenes totalsum

Under datainnhenting, ble det notert ned hvilke rapporter som hadde egne bærekraftsrapporter, og hvilke som hadde års- og bærekraftsrapporter. Nedenfor er det en tabell som viser til hvilke selskap som hadde bærekraftsrapport i 2015 og hvilke som hadde i 2020.

EGEN EKSTERN BÆREKRAFTSRAPPORT			
Navn på selskap	Bransje	2015	2020
Odfjell	Transport	JA	JA
Color Line	Transport	NEI	NEI
VY Gruppen	Transport	JA	NEI
Bane Nor	Transport	NEI	NEI
Posten	Transport	NEI	NEI
Fjord1	Transport	NEI	NEI
Widerø	Transport	NEI	NEI
Sporveien	Transport	NEI	NEI
Norwegian	Transport	NEI	NEI
Avinor	Transport	NEI	NEI
Totalt JA	Transport	2	1
Yara	Produksjon	NEI	JA
Statkraft	Produksjon	NEI	NEI
Hydro Aluminium	Produksjon	NEI	NEI
Aker	Produksjon	JA	JA
Agder Energi	Produksjon	NEI	NEI
Equinor	Produksjon	NEI	JA
Salmar	Produksjon	JA	JA
Hafslund Eco	Produksjon	NEI	JA
Elkem	Produksjon	NEI	JA
Lerøy	Produksjon	JA	JA
Totalt JA	Produksjon	3	7

Tabell 8: Eksterne bærekraftsrapporter

4.1.1 Bærekraftsmål 7 - Ren energi til alle

I tabell 4 kan en observere at det har vært en gjennomsnittlig økning på 1,8 karakterpoeng til rapportering av bærekraftsmål 7. Transportbransjen har en totalsum på 44 kontra 33 mot 2015. Energibransjen scorer derimot enda høyere med hele 62 poeng, mot 37 i 2015. Begge bransjene har en gjennomsnittlig økning på alle spørsmål.

Det kommer frem at Yara, Lerøy og Odfjell har en forbedring i alle spørsmålene som ble stilt under mål nummer 7. Dette er en betraktelig økning fra 2015 til 2020. Bedriftene som har hatt forbedring på alle punkt, har også fått en gjennomsnittlig høy score da alle har minst ett punkt på karakter 3.

Enkelte bedrifter har hatt en negativ utvikling i sin rapportering på noen av punktene. Dette gjelder Equinor, Avinor, Posten, Fjord1, Widerøe og Color Line. Spesielt skiller Avinor, Fjord1, Widerøe og Color Line seg ut, da disse har gått fra å ha en poengscore på 2, 1 og 1 til 0 og ingen funn.

4.1.2 Bærekraftsmål 8 - Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Bærekraftsmål nummer 8 - Anstendig arbeid og økonomisk vekst, har en gjennomsnittlig økning på 1 karakterpoeng. Tabellen viser at bedriftene i produsentbransjen har hatt en forbedring på alle krav. Transportbransjen har en negativ endring på spørsmål 8-1 og uendret score på 8-4, resterende to spørsmål har positiv endring. Likevel har begge bransjene en total økning fra 2015. Produsent og transportbransjen har fått 82 og 61 poeng, mot henholdsvis 67 og 56.

Selskapet som scorer høyest er Posten. Selskapet har fått karakter 3 på tre av fire spørsmål, og karakter 2 på siste spørsmål. Likevel er det Salmar, Lerøy og BaneNor som har størst positiv endring i rapportering. Salmar og Lerøy i produsentbransjen har gått fra ingen rapportering og lave karakterer, til minimum karakter 2 i 2020. BaneNor har hatt en økning på totalt 3,5 karakterpoeng fordelt på fire spørsmål.

På den andre siden er det bedrifter som har hatt en nedgang i rapporteringen sin. Equinor, Norwegian og VY har gått ned i kvalitet av rapportering på 2 av 4 krav som er

satt for bærekraftsmål 8. Dårligst ut kommer Norwegian, med en nedgang på to av fire spørsmål.

4.1.3 Bærekraftsmål 10 - Mindre ulikhet

Spørsmålene til bærekraftsmål 10 - Mindre ulikhet, har en gjennomsnittlig rapportering på 0,4. Dette tilsvarer under ett poeng, noe som er den laveste rapporteringen, og av den grunn det bærekraftsmålet som reflekterer minst endring i hele analysen. Produsentbransjen hadde i 2015 30 poeng, og fikk karakterer til en sum av 37 i 2020. Transportbransjen gikk fra 36 til 37 poeng.

I spørsmål 10-1 kan en se at rapporteringen allerede i 2015 holder et høyt nivå med høyest totalsum for alle selskapene. I 2020 er det ingen av selskapene som rapporterer dårligere enn karakter 2 på dette spørsmålet. 8 av 20 bedrifter har hatt en forbedring, og kun en bedrift har rapportert dårligere.

10 av de 20 bedriftene har ingen form for endring i rapporteringene sine mellom 2015 og 2020. Selskapet med minst endring under bærekraftsmål 10, var Posten med en nedgang på to av fire spørsmål.

4.1.4 Bærekraftsmål 12 - Ansvarlig forbruk og produksjon

I neste del av tabell 4, som omhandler bærekraftsmål 12, kan en se at rapporteringene har et gjennomsnitt på 2,7. Dette tilsvarer nesten 3 poeng, og viser en positiv trend hos majoriteten av selskapene. 70% av bedriftene har et eller flere spørsmål hvor de scorer 3, altså rapportert om minimum to konkrete tiltak eller ressurser, tall, måltall eller tall. Endringen fra fjoråret i de respektive bransjene er på henholdsvis 39 og 32 i 2015, til 68 og 58 i 2020.

En bedrift som skiller seg ut sett i lys av positiv endring, er Lerøy. De kommer ut av analysen med 2 karakterpoeng økning i snitt per spørsmål. Fra 2015 til 2020 har selskapet økt fra henholdsvis karakterene 0, 1, 1, 1 i 2015 til 3, 3, 3, 2 i 2020.

Equinor skiller seg igjen ut i analysene da de er den eneste bedriften med to punkt hvor de har hatt en nedgang i rapporteringen. De går blant annet fra 3 til 0 i spørsmål 12-2 og fra 3 til 2 i spørsmål 12-4. Rapporteringen i bærekraftsmål 12 scorer helt klart høyest på den gjennomsnittlige rapporteringen. Det er også kun to bedrifter, Agder Energi og Sporveien som ikke hadde noen endringer fra tidligere år vedrørende rapporteringen.

4.1.5 Bærekraftsmål 14 - Livet under vann

Bærekraftsmål nummer 14 er det siste målet i tabellen, og har en gjennomsnittlig økning i karakterpoeng på 0,5. Det var ingen klare tendenser til endring under dette målet. Likevel var det en markant forskjell i rapportering hos produsentbransjen kontra transportbransjen. Endring fra 2015 i transportbransjen var fra 4 til 7, og 18 til 26 i produsentbransjen.

Det ble gjort funn at bedriftene som Hydro Aluminium, Salmar, Equinor, Hafslund, Avinor, Odfjell, og Fjord1 hadde en bedring fra 2015 til 2020 på ett eller flere punkt.

Statkraft, Yara og Posten har fra 2015 til 2020 gått ned med ett eller flere karakterpoeng på spørsmålene til bærekraftsmål nummer 14. Nedgangen gjaldt hovedsakelig produsentbransjen for spørsmål 14-1 og spørsmål 14-3, med 1 eller flere karakterpoeng. Likevel er det gitt i underkant av fire ganger så mange poeng til selskapene i produsentbransjen, som bedriftene i transportbransjen.

4.1.6 Oppsummering

Basert på analysene fremkommer det endringer i foretakenes bærekraftsrapportering fra 2015 til 2020. Totalt sett hadde produsentbransjen kun økning i kvalitet av rapportering, sett opp mot transport hvor to av virksomhetene ikke hadde noen økning. Disse to selskapene var Norwegian og Sporveien. Det er forskjeller i hvor store endringene er, men det fremkommer i tabell 5 at gjennomsnittlig endring per selskap er på 6,5 karakterpoeng. Alle bærekraftsmålene har en økning fra 2015 på gjennomsnittlig karakter, med et spenn på 0,4 til 2,7. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig økning på 1,3 karakterpoeng under hvert av de fem

bærekraftsmålene. Endring oppgitt i totalsum fra 2015 til 2020 varierer fra -1 til 16 poeng. Bærekraftsmål nummer 7, 8 og 12 har totalt sett fått høyere karakterer enn resterende av målene.

Det ble under innhenting av data notert ned ulike standarder, rammeverk og lover som bedriftene rapporterte bruk av. Tiltakene som hyppigst ble nevnt var Global Reporting Initiative, ISO 26000, Parisavtalen og Regnskapsloven §3-3c. I tillegg fremkommer det i tabell 8 at 5 av 20 virksomheter benyttet seg av egen bærekraftsrapport i 2015, mot 8 av 20 i 2020. Majoriteten er i 2020 fra produksjonsbransjen da de står for 7 av 8 rapporter.

Del 5: Drøfting av datafunn

Hensikten med datainnsamlingen har vært å undersøke hvorvidt det foreligger en endring i bærekraftsrapporteringen i norske virksomheters årsrapporter fra 2015 til 2020. I dette kapittelet vil dataen fra kapittelet *analyse og funn* bli sett opp mot relevant teori.

5.1 Ulik rapportering

Det fremkom i resultatene at majoriteten rapporterte høyere kvalitet i 2020 enn i 2015. Det er gitt markant høyere karakterer til bærekraftsmål 8 og 10. Dette kan tyde på at bedriftene har økt fokuset på bærekraft og derunder ren energi, anstendig arbeid og økonomisk vekst og ansvarlig forbruk av produksjon. Bærekraftsmålene har som tidligere nevnt delmål for å gjøre det både enklere og tydeligere for bedrifter å vite hvordan de kan bidra til å nå hovedmålet. Siden bærekraftsmålene blant annet gjelder for ulike bransjer, er ikke disse delmålene konkrete tiltak som forklarer nøyaktig hva selskapet må gjøre, men veiledende. Dette betyr at i mange av tilfellene må selskaper selv finne ut hvilke tiltak virksomheten må ta for å nå de ulike målene. Dette kan føre til at bedrifter rapporterer ulikt, selv om det dekker samme bærekraftsmål. Videre vil årsaker til dette, bli drøftet opp mot relevant teori.

5.1.1 Omdømmebygging

Yara, Lerøy og Odfjell kom godt ut under bærekraftsmål 7 med en positiv økning i alle delspørsmålene. Spørsmålene til bærekraftsmål nummer 7 er forankret i bruk av fornybar energi innad i virksomheten, bruk av fornybar energi hos leverandører, og energieffektivisering generelt i virksomheten. Disse fokusområdene har stor innflytelse for å bidra til å stoppe klimakrisen, noe som er høyt på dagsorden.

Omdømmet til virksomheter anses å ha rot i oppfattelsen av organisasjonen, det vil dermed være gunstig å gå inn i selskapets tilnærming til bærekraft. Som det har blitt påpekt i avsnittet over, er rapporteringen til Yara, Lerøy og Odfjell preget av en kvalitetsforbedring. I perspektiv av det er det naturlig å anta at bedriftens ønske om et godt omdømme kan ha påvirket et økt fokus på å forbedre rapporteringen i henhold til bærekraftsmål nummer 7. Dette vil i sin tur skape en mer bærekraftig *identitet*, noe som endrer selskapets *image*. På denne måten endrer selskapet sine handlinger for å få mer fornøyde kunder, samt at de legger til rette for å beholde og tiltrekke seg nye investorer.

På den andre siden kan uansvarlig opptreden skade omdømmet til selskapene. Av den grunn kan kosmetiske årsaker være opphav til endret rapportering hos Yara, Lerøy og Odfjell. Dette gjelder dersom virksomhetene kun ser på rapportering til en mulighet til å bedre sitt rennomé, uten å faktisk endre handlingene. På den måten vil kvaliteten i rapporteringen ha økt, uten at de bærekraftige tiltakene faktisk har skjedd.

5.1.2 Den Tredelte Bunnlinjen

Under bærekraftsmål nummer 10 - mindre ulikhet, viser det seg at rapporteringen har minst positiv endring av alle bærekraftsmålene i analysen. Selskapet som kommer dårligst ut sett i lys av negative endringer under dette målet er Posten. I følge Elkington sin teori går lønnsomheten, eller bunnlinjen, til en virksomhet ut på mer enn kun det finansielle perspektivet. Det handler om selskapets ansvar utover finansielle prestasjoner, som sosiale og miljømessige forhold. Selv om Posten kom dårligst ut under bærekraftsmål nummer 10, tar nummer 8 - Anstendig arbeid og økonomisk vekst, også for seg sosiale prestasjoner. Her fikk virksomheten gode

karakterer, og i utgangen av 2020 hadde Posten en omsetning på 24.716,00 MNOK. Postens karakterer på mål 12, ansvarlig forbruk og produksjon, oppfyller de miljømessige forholdene, Elkingtons tredje perspektiv. Ved å oppfylle alle forhold i Den Tredelte Bunnlinjen, tyder det i følge Elkington på at Posten har en lønnsom bunnlinje. Dette kan vise til at Posten anser både det finansielle, sosiale og miljømessige perspektivet som viktig å ta hensyn til for selskapets lønnsomhet. Videre fører det med seg positive ringvirkninger.

5.1.3 Carrolls CSR Pyramide

Bærekraftsmål 8 - Anstendig arbeid og økonomisk vekst, blir rapportert i gjennomsnitt med en økning på 1 karakterpoeng for alle selskapene. Norwegian faller langt under gjennomsnittet med en reduksjon på 3 karakterpoeng. Ser en på Covid-19- pandemien opp mot Carrolls CSR- pyramide, kan dette være en forklaring. Pandemien har for mange bedrifter påvirket det finansielle perspektivet negativt (Bjørnland, 2020). Carrolls pyramide viser til at bedrifter som ikke har det økonomiske, juridiske og etiske ansvaret på plass, har vanskelig for og bør ikke prioritere frivillig ansvar (Christensen et al., 2021, 142). Siden handlingene i den øverste sfæren ikke nødvendigvis påvirker virksomheten direkte i positiv forstand, kan dette være en forklarende teori til hvorfor det ikke er blitt tatt stilling til å bedre rapporteringen til tross for et globalt økt fokus på bærekraft.

5.1.4 Interessenter og interessentteori

Sammen med Salmar, Elkem, Statkraft og BaneNor, kommer Lerøy svært godt ut i analysen av rapporteringen av spørsmålene under bærekraftsmål nummer 12. Lerøy har i snitt økt med 2 karakterpoeng per spørsmål, noe som er en solid økning fra 2015. Dette kan skyldes at virksomheten tar hensyn til både primære og sekundære interessenter. På den måten vil det være naturlig for bedriftene å prioritere etterlevelse og rapportering av bærekraftsmålene. En bevisstgjøring rundt bærekraft og rapportering, derunder hvordan bedriften i dag opptre rundt resirkulering og gjenbruk, samt videre mål og tall på dette, vil være med på å styrke både de ansattes og kundenes tiltro til bedriften. Dette kan også igjen øke troverdigheten og interessen til potensielle aksjonærer.

I den totale bunnlinjen kom det frem at Sporveien og Norwegian hadde en reduksjon fra 2015 til 2020. Både Norwegian og Sporveien er i transportbransjen. Dette kan vise til at transportbransjen kommer dårligere ut av analysen, derunder spesielt bærekraftsmål nummer 10. Til tross for dette, får Norwegian karakteren 3 på tre av bærekraftsmålene. Selskapet viser dermed til rapportering av bærekraftig drift, men det er likevel ikke sikkert dette er tilstrekkelig rapportering overfor deres interessenter. Interessenter har ulike interesser og kan verdsette andre bærekraftsmål enn hva selskapet har fokusert på. I et marked med fri konkurranse kan det dermed være at Norwegian mister investorer, altså interessenter, til fordel for andre selskaper som i større grad rapporterer fullstendig på de nevnte punktene.

5.1.5 Eksterne påvirkninger

Salmar skiller seg ut på flere av bærekraftsmålene, blant annet under bærekraftsmål nummer 14 - Livet under vann. De har økt fra 0 til 2 karakterpoeng på alle spørsmål. Totalt hadde selskapet 3 poeng for hele 2015, i motsetning til 2020 hvor de hadde klart flest poeng. Den drastiske økningen kan imidlertid skyldes andre initiativer, enn bærekraftsmålene. Standardene ISO 26000, Paris-avtalen og GRI var alle veletablerte initiativer før 2015. Av den grunn bør i utgangspunktet ikke initiativene ha hatt påvirkning på endringen. Likevel kan flere selskaper ha besluttet å ta i bruk disse standardene etter 2015. Alle initiativer dekker over mange eller alle punktene i FNs bærekraftsmål. Dersom selskap følger disse standardene, kan de av den grunn ha oppfylt flere av målene. Dette er å anse som en feilkilde da det ikke nødvendigvis trenger å være de utvalgte bærekraftsmålene som kan ha hatt innvirkning på endringen i rapporteringen.

Del 6: Avslutning

Denne delen er slutten på oppgaven og vil ta for seg konklusjon og refleksjon. I kapittelet *konklusjon*, vil linjene fra teori og funn som tidligere er blitt drøftet, bli trukket sammen og innsnevret til en konklusjon. Denne konklusjonen skal være en form for svar på oppgavens problemstilling. Avslutningsvis vil lærdom av prosessen bli lagt frem.

6.1 Konklusjon

Alt som er gjort i denne oppgaven har vært innrettet for å undersøke problemstillingen:

“Har innføringen av FNs bærekraftsmål endret kvaliteten på rapporteringen i årsrapportene hos norske energikrevende produsenter og i transportbransjen?”

Ved hjelp av eksplorativ dokumentanalyse, har oppgaven tatt for seg 20 bedrifters årsrapporter i to ulike bransjer fra 2015 og 2020. Med bakgrunn i denne analysen er det konkludert med at norske virksomheter i bransjene transport og energikrevende produksjon, viser til forbedring av kvalitet i rapportering av bærekraftsmål 7, 8, 10, 12 og 14 i årsrapportene, etter inntredelse av bærekraftsmålene i 2015.

Funnene av data tilsier at samtlige virksomheter i utvalget har økt kvaliteten på rapporteringen i årsrapportene, bortsett fra to selskaper i transportbransjen. Det ene selskapet er Sporveien og har en total negativ endring på ett karakterpoeng. Det andre selskapet er Norwegian som totalt sett har fått samme karakterer i 2015 som i 2020. Disse selskapene ligger dog ikke mye under gjennomsnittet på majoriteten av bærekraftsmålene. Under bærekraftsmål 10 tyder det på at transportbransjen har hatt en negativ endring siden 2015, kontra produsentbransjen. Selskapet med klart størst kvalitetsforbedring er Salmar med hele 27 karakterpoeng i økning, etterfulgt av Lerøy og BaneNor på henholdsvis 16 og 13. Samlet sett har rapporteringen økt med et gjennomsnitt på 6,4 poeng, noe som tilsvarer en økning på godt over ett karakterpoeng per selskap under hvert bærekraftsmål. Dette indikerer en solid, positiv endring i kvalitet av rapportering fra 2015 til 2020.

Selv om tendensen er positiv, er det viktig å presisere at gjennomsnittet kan gi et skjevt helhetlig bilde. Variasjonen blant selskapenes totale endring er nokså stor. Det vil si at både veldig høye eller veldig lave verdier vil gi merkbart utslag på gjennomsnittet. I tillegg må graden av generaliserbarhet tas i betraktning. Analysen hensyntar ikke menneskelige feil slik som at rapportering blir oversett, eller oppfattelse av kriterier er ulikt. I tillegg kan bedriften ha rapportert om ulike forhold i andre dokumenter enn det som er studert i dette prosjektet.

Kvalitetsendring i rapporteringen skyldes ikke nødvendigvis kun FNs bærekraftsmål. Det er flere lover, systemer og avtaler som regulerer bærekraftsrapportering. Herunder blant annet Regnskapslovens §3-3c, Global Reporting Initiative, ISO 26000 og Parisavtalen. Selv om flere av initiativene kom før 2015, kan de ha hatt en innvirkning på resultatene. Dette kan være selskaper hvor loven ikke hadde sin virkning i 2015, eller endring av virksomhetens strategi. Majoriteten av nevnte initiativer kom eller ble revidert etter 2014, noe som kan ha påvirket bedriftenes rapportering både direkte og indirekte. En annen grunn til økt kvalitet i rapporteringen, kan skyldes bedrifters ønske om å få et godt omdømme og renommé, for å styrke deres konkurranseposisjon i markedet. Det er også viktig å nevne at 2020 var preget av Covid-19, og kan av ulike årsaker ha påvirket bedrifter i forskjellig omfang som deretter kan ha påvirket rapporteringen. Med dette sagt er det naturlig å anerkjenne at flere elementer enn FNs bærekraftsmål har hatt påvirkning på endringen i rapporteringen.

6.1.1 Anbefaling

Til tross for en positiv utvikling totalt, var det mange av bedriftene som ikke rapporterte om livet under vann i forbindelse med bærekraftsmål 14. Da andelen plast i havet er estimert å øke betraktelig innen 2040 og at 80% kommer fra land, samt transportbransjens påvirkning på det naturlige økosystemet, vil det være ønskelig å se en forbedring i rapportering på dette området. Dette kan være ved "å fjerne uforsvarlig overfiske, bevare det naturlige økosystemet, redusere plast og andre skadelige partikler i havet til å stabilisere havforsurning" (United Nations, u.å.). Forslag til anbefaling for virksomheter er å følge internasjonale standarder som ISO 26000 og Global Reporting Initiative, samt berette om dette i årsrapportene, slik at bærekraftsmål 14 blir nådd og rapportert om.

6.2 Refleksjon og kritikk

I denne kvalitative dokumentanalysen er følgende problemstilling besvart:

“Har innføringen av FNs bærekraftsmål endret kvaliteten på rapporteringen i årsrapportene til norske energikrevende produsenter og i transportbransjen?”

Det har ved en oppgave med slikt omfang vært nødvendig å begrense utvalget til 20 virksomheter. En slik avgrensing gjør generaliserbarheten vanskelig. Det kunne vært gunstig å gjennomføre en utvalgsanalyse for å avgjøre utvalgets forklaringskraft til resten av populasjonen. Det at selskapene er store virksomheter i sine bransjer, kan også være med på å gjøre at utvalget ikke er generaliserbart. Sekundærdata innhentet i denne oppgaven skal i utgangspunktet være objektivt. Likevel kan virksomhetene fremstille et positivt bilde av seg selv, noe som også støttes av teorien om omdømmebygging. Dette kan være ved at selskapene legger skjul på visse forhold, eller rapporterer bedre enn resterende i populasjonen fordi det er underliggende krav og normer. Av den grunn kunne det vært hensiktsmessig å skaffe seg innblikk i fremgangsmåten bedrifter rapporterer på, ved å benytte seg av primærdata som intervju.

Årsrapporter og integrerte rapporter skal gi et helhetlig bilde på hva bedriften gjør og står for. Likevel er det ulikt hvorvidt bærekraftsrapporteringen blir inkludert i årsrapportene. Det er et faktum at flere og flere virksomheter benytter seg av egne bærekraftsrapporter. Dette kan ha hatt innvirkning på resultatet i den forstand at rapporteringen av bærekraft blir rapportert i et annet dokument. Dette er fordi bærekraftsrapportene naturligvis er mer utfyllende, og inneholder mer informasjon om bærekraft enn hva som kommer frem i en årsrapport eller integrert rapport.

Videre kan det stilles spørsmål ved om det er tilstrekkelig å bruke en skala fra 0 til 3. Det kan tenkes at dette er for lite spesifikt og at viktig informasjon forsvinner da en bare må oppfylle 2 av kravene for å få karakteren 3, som er den beste. I tillegg er det viktig å nevne at enten *konkrete tiltak* eller *måltall* må oppfylles for å få karakteren 2. En vet imidlertid ikke om *konkrete tiltak* og *måltall* kan sidestilles og sees på som likeverdige kvalitet.

Det var under analysen en stor fordel å være tre i gruppen. Arbeidsfordelingen tillot en grundig analyse av alle 20 bedrifters to rapporter. Ulempen sett i lys av kvalitet, var blant annet at forståelsen av innholdet i rapportene ikke nødvendigvis var den samme. Dette gjelder forståelsen av spørsmålene, da disse ikke var presisert ytterligere, noe som kan ha gjort konklusjonen til oppgaven mindre valid. Selv om samme person analyserte begge rapportene fra samme selskap for å tydeligere se endringen, er det en viktig presisering at endring i rapportering ikke nødvendigvis tilsvarer endringen i hva bedriften faktisk utøver.

6.2.1 Videre forskning

Det har vært en lærerik prosess, som er naturlig å ta med seg videre til eventuelle andre studier. I videre forskning av dette emnet, ville det vært interessant å bruke den nye tilegnede kunnskapen om bærekraft på et generelt grunnlag, samt rapporteringen i norske foretak til å utvide studiet til å gjelde flere bransjer. Problemstillingen presiserer årsrapporter, men det ville vært gunstig å undersøke endringen i den faktiske rapporteringen fra selskapene. Av den grunn ville det gitt mer utbytte å inkludere bærekraftsrapportene i analysen. Det kunne også vært spennende å se på hyppigheten i bruk av de andre initiativene, eventuelt om de ulike virkningen på bærekraftsrapporteringen. Dette kan også anses som kritikk da det burde vært notert hvilke selskaper som benyttet de ulike initiativene. Ut fra det kunne en videre sett på korrelasjonen mellom kvalitet på rapportering og bruk av andre initiativer.

Del 7: Litteraturliste

Andersen, G. (2020, April). *Dokumentstudier*. NDLA. Hentet 10 mai. 2022 fra

<https://ndla.no/nb/subject:1:54b1727c-2d91-4512-901c-8434e13339b4/topic:2:432baee9-5671-47ce-870e-48b8fc3b7a42/topic:2:b3fbb969-5f03-44d9-8aca-8b77416e72bf/resource:e7481494-1b9a-4919-ba01-47e191b7903c>

Asdal, K., & Reinertsen, H. (2020). *Hvordan gjøre dokumentanalyse* (1.utgave).

CAPPELEN DAMM AS.

Bjørnland, H. C. (2020, 2. november). *Må tilrettelegge for varige endringer fra*

pandemien. BI. Hentet 28. mai, 2022 fra

<https://www.bi.no/forskning/business-review/articles/2020/11/ma-tilrettelegge-for-varige-endringer-fra-pandemien/>

Brønne, P. S. (2019). *Åpen eller innadvendt: omdømmebygging for organisasjoner*.

Gyldendal.

Brønne, P. S., & Ihlen, Ø. (2009). *Åpen eller innadvendt: omdømmebygging for*

organisasjoner (A. Sjøbu, Trans.). Gyldendal akademisk.

Carson, S. G., Kosberg, N., Skauge, T., & Laudal, T. (2015). *Etikk for beslutningstakere*

(1. utg.). Cappelen Damm akademisk.

Christensen, S. A., Fuglesnes, E., Kvalnes, Ø., Nygaard, P., Sogner, K., & Stoknes, P. E.

(2021). *Bedriften* (5. utg.). Institutt for rettsvitenskap og styring.

Dahler-Larsen, P. (2007, 1. januar). *Kvalitativ metode: status og problemer. Kvalitativ*

metode.

Dahlum, S. (2021, 9. mars). *validitet – Store norske leksikon*. Store norske leksikon.

Hentet 26. mai 2022 fra <https://snl.no/validitet>

Finanstilsynet. (2022, 11. mai). *Kontroll av finansiell rapportering – Endúr ASA*.

Finanstilsynet. Hentet 26. april 2022 fra

<https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/tilsynsrapporter/2022/kontroll-av-finansiell-rapportering--endur-asa/>

Globalreporting. (u.å.). *The structure of the GRI-standards*. Globalreporting.

<https://www.globalreporting.org/media/wtaf14tw/a-short-introduction-to-the-gri-standards.pdf>

Globalreporting. (u.å.). *Getting started*. globalreporting.

<https://www.globalreporting.org/how-to-use-the-gri-standards/>

Globalreporting. (u.å.). *A short introduction to the GRI standards*. globalreporting.

Hentet 24. april 2022 fra

<https://www.globalreporting.org/media/wtaf14tw/a-short-introduction-to-the-gri-standards.pdf>

Grønmo, S. (3. november 2020). *Kvalitativ metode – Store norske leksikon*. Store

norske leksikon. Hentet 25. mai 2022 fra https://snl.no/kvalitativ_metode

Grønmo, S. (2021). *Utvalg*. Snl. Hentet 23. april 2022 fra <https://snl.no/utvalg>

Grønmo, S. (7. november 2021). *Kvantitativ metode*. Store norske leksikon. Hentet 23.

april 2022 fra https://snl.no/kvantitativ_metode

Ihlen, Ø. (2011). *Samfunnsansvar på norsk: tradisjon og kommunikasjon*.

Fagbokforlaget.

Lovdata. (u.å.). *Lov om årsregnskap mv (regnskapsloven)*. Lovdata. Hentet 28. mai

2022 fra <https://lovdata.no/nav/lov/1998-07-17-56/kap3/%C2%A73-9>

Lovdata. (u.å.). *Regnskapsloven §3-3a*. Cambridge Dictionary | English Dictionary,

Translations & Thesaurus. Hentet 24. mai 2022 fra

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-56/KAPITTEL_3#%C2%A73-3a

- Lüders, M. (2004). *Løsningsforslag metodeoppgaver*. Universitetet i Oslo.
<https://www.uio.no/studier/emner/hf/imk/MEVIT2800/h06/undervisningsmateriale/losningsforslag.pdf>
- Moratis, L., & Cochius, T. (2011). *ISO 26000* (1. utg.). Taylor & Francis Group.
- Naturvernforbundet. (11. februar 2020). *Plast - naturvernforbundet.no*.
Naturvernforbundet. Hentet 23. mai 2022 fra
<https://naturvernforbundet.no/plast/>
- Nilsen, H. R. (november 2020). *Den tredelte bunnlinje*. Store norske leksikon. Hentet 25. mai fra https://snl.no/Den_tredelte_bunnlinje.
- Nilsen, H. R. (3. mai 2021). *Sirkulær økonomi – Store norske leksikon*. Store norske leksikon. Hentet 23. mai 2022 fra
https://snl.no/sirkul%C3%A6r_%C3%B8konomi
- NUPI. (u.å.). *Komparativ metode - Landingsside*. Norsk Utenrikspolitisk Institutt.
Hentet 25. mai 2022 fra
<https://www.nupi.no/Vaar-forskning/Temaer/Teori-og-metode/Komparativ-metode>
- Olsen, J. B., & Syse, H. (2020). *NÆRINGSLIVSETIKK OG SAMFUNNSANSVAR: En Lærebok Om Fundamentet for God Forretningsdrift Jørn Bue* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Oppen, M., Mørk, B. E., & Haus, E. (2020). *Kvantitative og kvalitative metoder i merkantile fag - en introduksjon* (1. utg.). Cappelen Damm.
- PwC. (u.å.). *FNs Bærekraftsmål*. PricewaterhouseCoopers. Hentet 13. mai 2022 fra
<https://www.pwc.no/no/tjenester/baerekraft/fns-baerekraftsmal.html#2-zero-hunger>
- SSB. (3. november 2021). *Utslipp til luft*. Statistisk sentralbyrå. Hentet 24. mai 2022 fra

<https://www.ssb.no/natur-og-miljo/forurensning-og-klima/statistikk/utslipp-til-luft>

SSB. (6. januar 2022). *Virksomheter*. Statistisk sentralbyrå. Hentet 28. mai 2022 fra

<https://www.ssb.no/virksomheter-foretak-og-regnskap/virksomheter-og-foretak/statistikk/virksomheter>

Sucarrat, G. (2021). *Metode og økonometri: en moderne innføring*. Fagbokforlaget.

Sundbye, L. M. T., & Nisted, I. M. (u.å.). *Primære og sekundære datakilder*. NDLA.

Hentet 30. mai 2022 fra

<https://ndla.no/nb/subject:1:433559e2-5bf4-4ba1-a592-24fa4057ec01/topic:2:183191/topic:2:105795/resource:1:93370>

United Nations. (22. desember 2020). *Parisavtalen - Miljø og klima*. FN-sambandet.

Hentet 23. mai fra

<https://www.fn.no/om-fn/avtaler/miljoe-og-klima/parisavtalen>

United Nations. (11. mai 2022). *FNs bærekraftsmål*. FN-sambandet. Hentet 23. mai

2022 fra <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

United Nations. (u.å.). *Mål 7: Ren energi for alle - UN Global Compact Norway*. UN

Global Compact Norge. Hentet 13. mai 2022 fra

<https://globalcompact.no/baerekraftsmal/mal-7-ren-energi-for-alle/>

United Nations. (u.å.). *Mål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst - UN Global*

Compact Norway. UN Global Compact Norge. Hentet 13. mai 2022 fra

<https://globalcompact.no/baerekraftsmal/mal-8-anstendig-arbeid-og-okonomisk-vekst/>

United Nations. (u.å.). *Mål 10: Mindre ulikhet - UN Global Compact Norway*. UN

Global Compact Norge. Hentet 19. mai 2022 fra

<https://globalcompact.no/baerekraftsmal/mal-10-mindre-ulikhet/>

United Nations. (u.å.). *Mål 12: Ansvarlig forbruk og produksjon - UN Global Compact*

Norway. UN Global Compact Norge. Hentet 23. mai 2022 fra

<https://globalcompact.no/barekraftsmal/mal-12-ansvarlig-forbruk-og-produksjon/>

United Nations. (u.å.). *Mål 14: Livet under vann - UN Global Compact Norway*. UN

Global Compact Norge. Hentet 28. mai 2022 fra

<https://globalcompact.no/barekraftsmal/mal-14-livet-under-vann/>

WWF Verdens naturfond. (2022). *Plast i havet*. Cambridge Dictionary | English

Dictionary, Translations & Thesaurus. Hentet 23. mai 2022 fra

https://www.wwf.no/dyr-og-natur/hav-og-fiske/plast-i-havet?utm_source=1400&gclid=CjwKCAjw4ayUBhA4EiwATWyBrsQRhtVz2DygzYbM6YgU4QWEcAIH9B-odfQKby9xaVPdT3eMfjazVhoCJSkQAvD_BwE

Vedlegg

Egen fil